

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Schandorph, Sophus.; udgivet af
Dansklærerforeningen ved Knud
Bokkenheuser.

Titel | Title:

Smaafortællinger af Sophus Schandorph,
Sophus Bauditz, og Henrik Pontoppidan

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kbh. ; Kristiania, 1912

Fysiske størrelse | Physical extent:

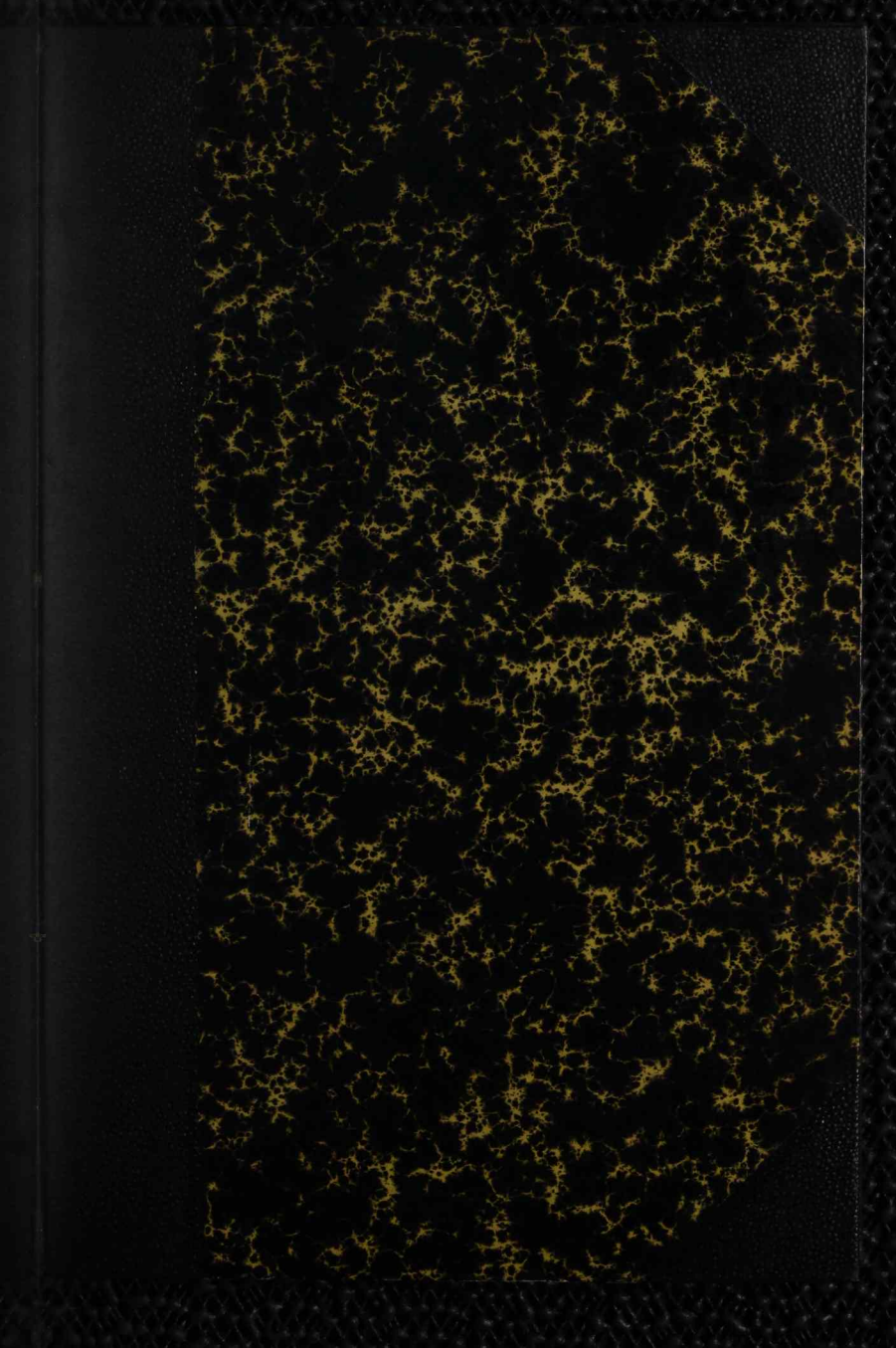
95 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,-58.

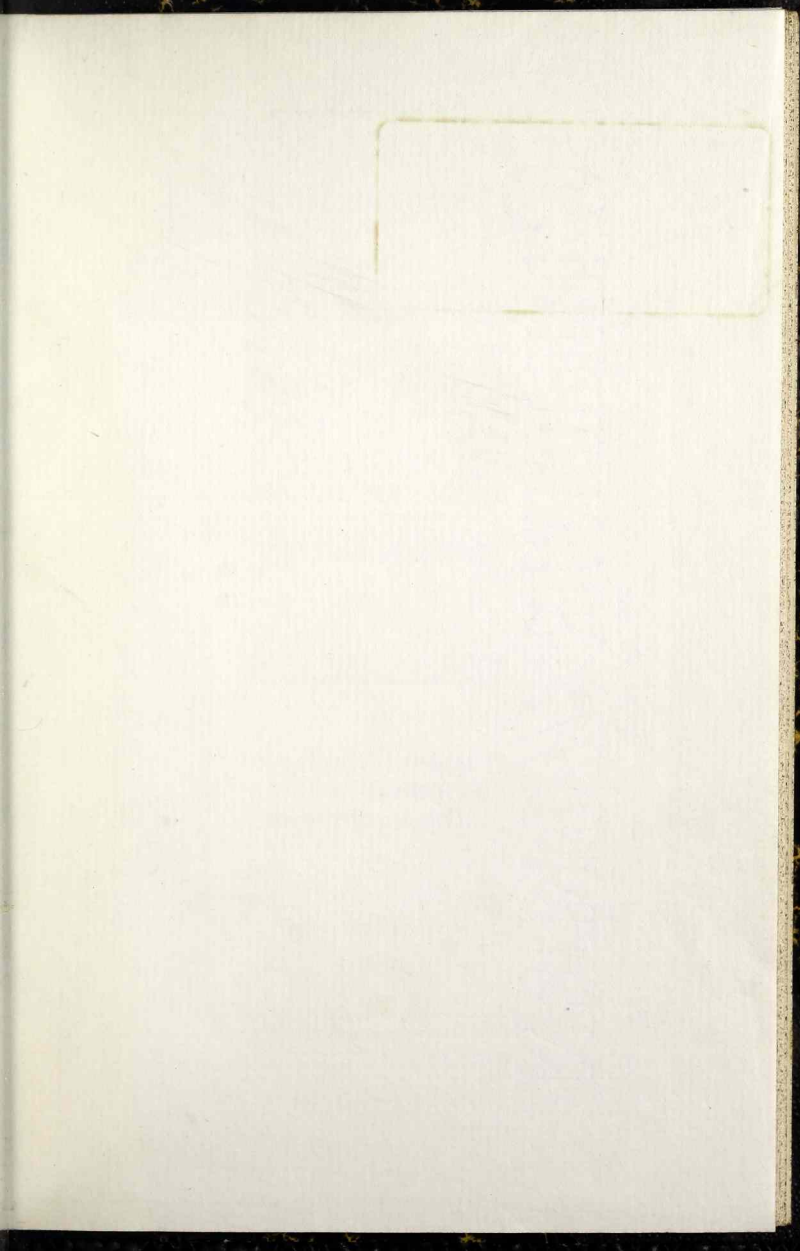
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

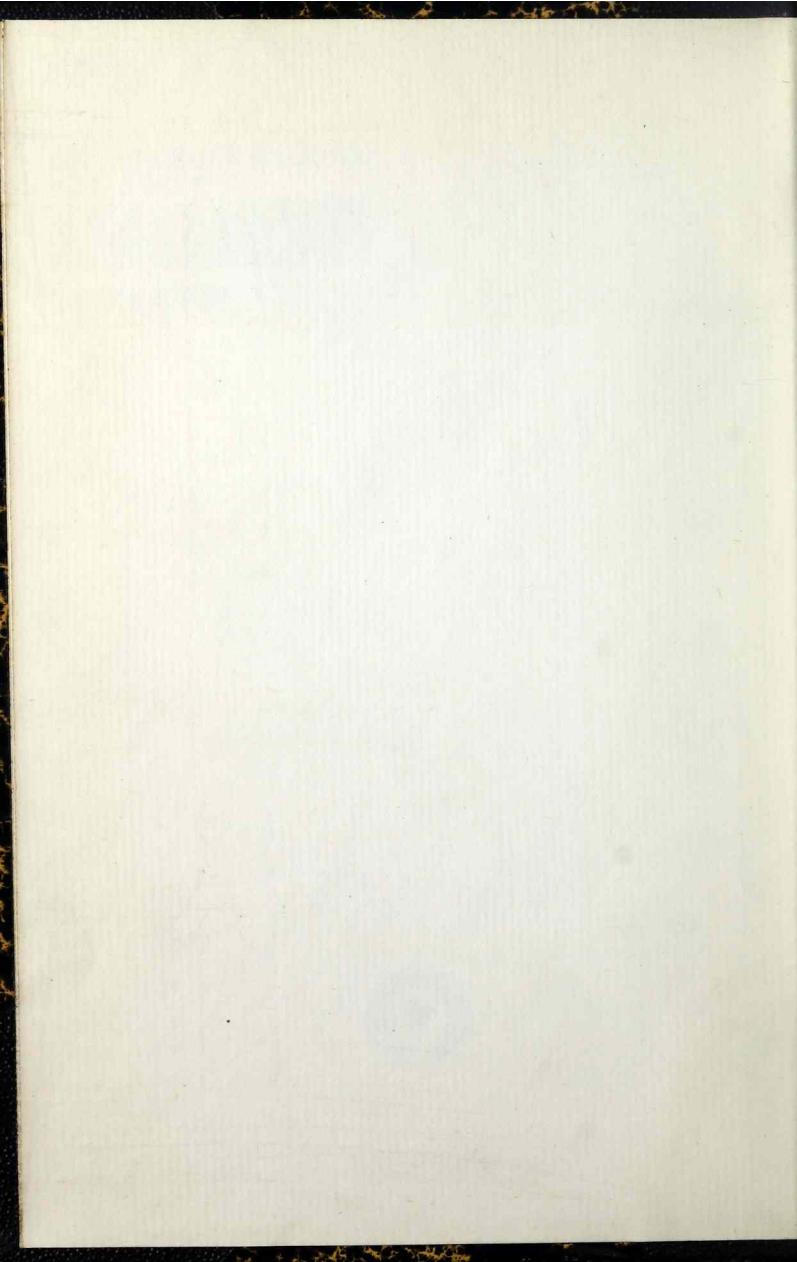

1 1 57 0 8 01821 4

+REK

DANSKLÆRER-
FORENINGENS
SKOLEUDGAVER
AF DANSKE FORFATTERE

Smaafortællinger

af

Sophus Schandorph
Sophus Bauditz og
Henrik Pontoppidan

ved

Knud Bokkenheuser

1012 h 3199

GYLDENDALSKE BOGHADEL NORDISK FORLAG

Dansklærerforeningen i København

(stiftet d. 19. Januar 1885).

- Agerskov, Mich., Cand. mag., Forfatter.
Andersen, Ejner, Cand. mag.
Andersen, Vilh., Dr. phil., Professor ved Universitetet, R. af Dbr.
Anker Jensen, Cand. mag., f. t. Aalborg.
Bauditz, Sophus, Professor, Skoledirektør, R. af Dbr., Dbm. p. p.
Bertelsen, Henr., Dr. phil., Rektor ved Roskilde Katedralskole, Forfatter.
Biilmann, Rolf, Kommunelærer.
Bobé, Louis, Dr. phil., Arkivar, Forfatter.
Bokkenheuser, Fr., Prof., R. af Dbr.
Bokkenheuser, K., Kursusbestyrer, Forfatter.
Boldt, M. R., Lærerinde, Efterslægtens Skole.
Boysen, A., Cand. mag.
Brendum Nielsen, Mag. art.
Buur, C., Cand. mag., Skoleinspektør, Aarhus.
Bæk, H., Skoleforstander, Hesselager.
Cammer, S., Viceinspektør.
Christensen, G., Mag. art.
Cohn, Hartvig, Bestyrer af Mosaisk Samfunds Skole.
Dahl, B. T., Cand. philol., Forfatter.
Dahl, Fr., Professor, R. af Dbr., Dbm., Forf.
Dahl, Hans, Pastor em., R. af Dbr., Forfatter.
Dahlerup, Verner, Professor ved Universitetet.
Dam, Axel, Dr. phil.
Dumreicher, Carl, Cand. theol., Underbibliothekar, Forfatter.
Eegholm, Axel, Mag. art.
Eibye, Flora, eksam. Lærerinde.
Engelstorp, Oscar, Cand. theol.
English, E., Lærerinde.
Falbe-Hansen, I., Mag. art., Medlem af Censurkommissionen for Skolelærereksamen og Lærerinde ved Statens Lærershøjskole.
Fibiger, Hedvig, eksam. Lærerinde.
Fratz, M., Stud. mag., Lærerinde.
Frederiksen, A., Lærerinde.
Gimlinge, A., Cand. phil., Kursusbestyrer.
Govertz Jensen, S., Lærerinde.
Grünbaum, D., Cand. mag.
Gundel, S., Cand. theol., Gymnasielærer.
Hansen, Olaf, Adjunkt, Forfatter; Aarhus.
Hauch, A. G. Ø., fhv. Rektor ved Roskilde Katedralskole, R. af Dbr. M. f. D. R.
Hjort, N., Cand. theol. & jur., Direkteur.
Hornemann, Gerh., Provinsarkivar.
Ipsen, Alfred, Cand. theol., Forfatter, Redaktør, Formand for National Forfatterforening.
Jacobsen, L., Forstander for Købmandsskolen.
Jacobson, Elna, Lærershøjskolen.
Jespersen, Otto, Dr. phil., Professor ved Universitetet, Forfatter, R. af Dbr.
Jessen, V., Cand. theol., Kommunelærer.
Kofoed, C. A., Cand. polit., Almenskolelærer.
Larpent, H., Cand. theol. & mag.
Larsen, Carl, Kommunelærer.
Larsen, H., Cand. theol., Viceinspektør ved Vajsenhuset, R. af Dbr.
Martensen, Josepha, Lærerinde, Moltkes Skole.
Meklenborg, H. C. P., Kommunelærer.
Michelsen, H., Overlærer ved Metropolitan-skolen, R. af Dbr.
Mortensen, Karl, Dr. phil., Adjunkt, Odense.
Nielsen, A., eksam. Lærerinde.
Nielsen, Dagmar, Fru, Seminarielærerinde.
Nielsen, Holger, Cand. mag.
Nørregaard, T., Cand. mag., Adjunkt, Ribe.
Olsen, Poul, Cand. phil., Dæckers Kursus.
Rasmussen, W., Skoleinspektør, Odense.
Ratzenburg, E., Skolebestyrerinde.
Rehling, Gudrun, Frue, Stud. mag.
Rindom, Erik, Cand. mag.
Rosenstand, K. V., Mag. art.
Rønning, Fr., Professor, Dr. phil., Undervisningsinspektør, Forfatter, R. af Dbr.
Rørdam, Erling, Cand. mag., Lærer ved Statens Lærershøjskole, Medlem af Censurkommissionen for Skolelærereksamen, Forfatter.
Schlichtkrull, Oscar, Stud. mag.
Schneekloth, K. A., Professor, Skolebestyrer, Foreningens Formand.
Siesbye, O., Dr. phil., Docent ved Universitetet.
Simesen, I., eksam. Lærerinde, Forfatterinde.
Smith, M., Skolebestyrerinde.
Starup, Erik, Cand. theol.
Svendsen, Alb., Skoleinspektør.
Sørensen, Axel, Overlærer ved Metropolitan-skolen, R. af Dbr., Forfatter, Foreningens Sekretær og Kasserer.
Sørensen, S., Lærerinde, Hellerup Gymnasium.
Theil, P., Cand. theol.
Thomassen, Fr., Justitsraad, Bestyrer af Dansk Skolemuseum, Forfatter, R. af Dbr., Dbm., p. p.
Trier, H., Cand. phil., Landsthingsmand, F. M.
Tuxen, S. L., Professor, Dr. phil., Undervisningsinspektør, R. af Dbr.
Velschow, H. C., Overlærer, Frederiksborg.
Vinther, P. J. M., Seminarieførst., Silkeborg.
Wegener, A. M., Frk.

SMAAFORTÆLLINGER

AF

SOPHUS SCHANDORPH
SOPHUS BAUDITZ OG
HENRIK PONTOPPIDAN

UDGIVNE AF DANSKLÆRERFORENINGEN

VED

KNUD BOKKENHEUSER

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

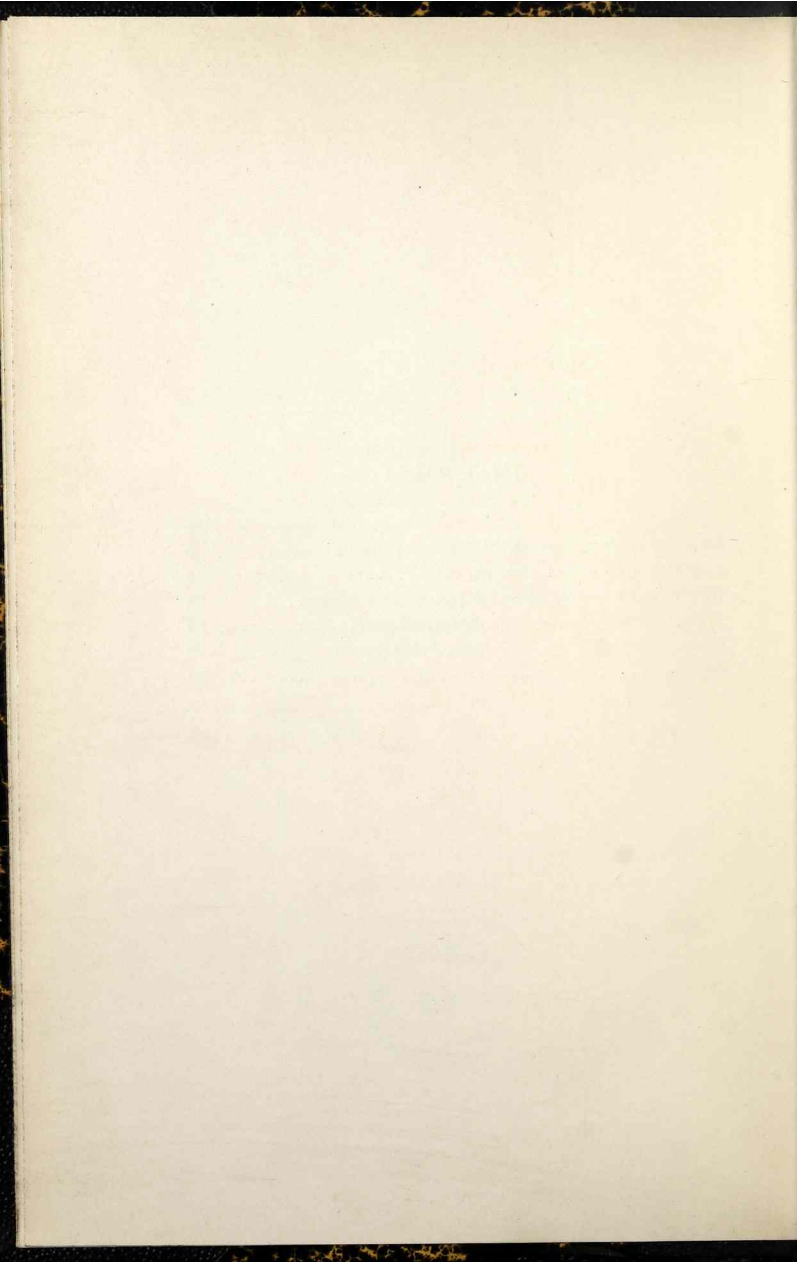
FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI

1912

INDHOLD

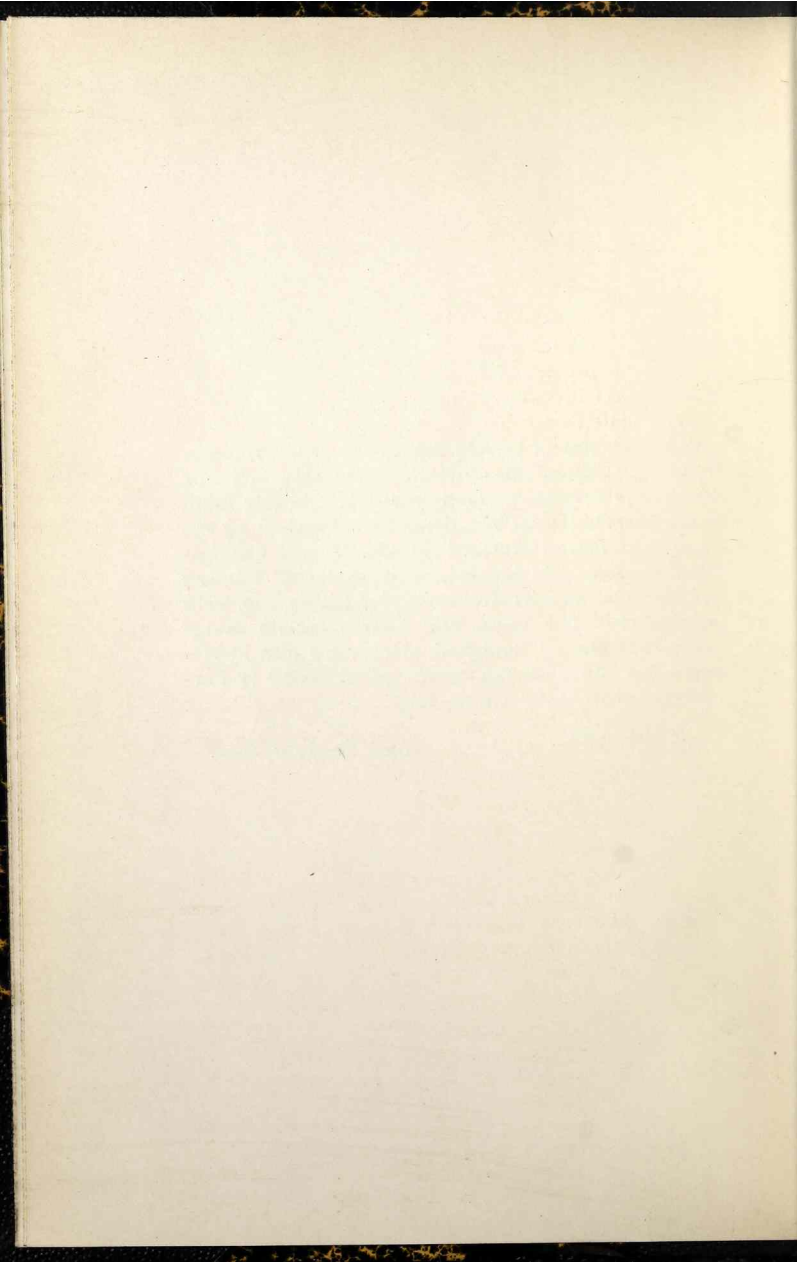
	Side
Sophus Schandorph: Juleaften i Høsehuset.....	9
Sophus Bauditz: Junisol.....	27
Henrik Pontoppidan: Menneskenes Børn	59
— Ørneflugt	67
— Den kloge Mand	72
Noter.....	81

Ved nærværende Udvalg har Forfatterne Professor *Sophus Bauditz* og *Henrik Pontoppidan* selv vist mig den Ære at udpege, hvilke Fortællinger de selv fandt baade karakteristiske for deres Forfatterskab og egnede til Læsning i Skolen. Professor *Bauditz* har desuden venligst selv gennemlæst og godkendt Noterne til „Junisol“, medens Hr. Forstander *L. Jacobsen*, Købmandsskolen, har været min Censor for de øvrige Noter. For denne Venlighed bringer jeg min hjerteligste Tak. Efter særligt derom udtalt Ønske er Forfatternes egen Retskrivning fulgt.

5. Marts 1912.

Knud Bokkenheuser.

SOPHUS SCHANDORPH.

Sophus Christian Frederik Schandorph er født d. 8. Maj 1836 i Ringsted, hvor Faderen var Postmester. Fra sit Barndomsliv modtog han dybe Indtryk, og han lærte her de sjællandske Købstadsfolk og Bønder grundigt at kende, som han senere med saa stor Virkelighedssans har skildret i sine Arbejder.

Han gik i Skole paa Sorø Akademi og blev Student 1855, studerede Theologi og tog Embedseksamen 1862. Han beskæftigede sig nu med Lærergerning i en Del Aar, men kom samtidig ind i en Kunstnerkreds, der vakte hans litterære Interesser; hans første Bog var nogle „Smaadigte“ (1862), som i ingen Henseende røber den senere Virkelighedsskildrer. I 1876 udkom *Novellesamlingen „Fra Provinsen“*, hvori den smukke Novelle „En Enkestand“ findes. 1878 følger Romanen „Uden Midtpunkt“, 1879 „Fem Fortællinger“, 1880 „Smaafolk“, 1881 „Thomas Friis' Historie“, og i alle disse Bøger viser Schandorph sin sunde realistiske Sans, sit brede, saftige Humør og sit varme Hjerte, især for de smaa i Samfundet.

Schandorph havde imidlertid studeret romanske Sprog og disputeret for Doktorgraden med en udmærket og meget lærd Afhandling om de italienske Digtere *Gozzi* og *Goldoni*. I sin litterære Udvikling var han rykket mere og mere til Venstre, og *Georg Brandes* ejede i ham sin mest trofaste Tilhænger, ligesom han blev Vaabendrager for dennes Ideer i det store litterære Sammenstød i 1879—1880. Midt i det Gny, denne Strid vakte, som ikke altid førtes med de blankeste Vaaben, staar Schandorphs smukke og

noble Ordkamp med *H. V. Kaalund* som et lysende Eksempel paa Ridderlighed.

De følgende Aaringer optages af en Mængde fornøjelige Smaafortællinger, endvidere 1883 „Et Aar i Embede“, 1884 „Skovfogedbørnene“.

Schandorph var gift med sin Kusine, den fine og ædle *Ida Branner*, der fik stor Indflydelse paa hans Liv og Anskuelser; hendes svagelige Helbred tvang imidlertid Ægteparret til hyppige og længere Ophold i det sydlige Udland, dels i Italien, dels i Asnières, en Landsby lige udenfor Paris. Derfor begynder hans Digtning ogsaa at hente Stof udefra. Vi ser det i „Fremmed og hjemligt“ 1885, hvori den ene Fortælling handler om Carlo Gozzi, i „Fra Isle de France og fra Sorø Amt“ (1888), i „Fra Udlandet og fra Hjemmet“ og „Paa Rejse“ (1890—91). I disse Samlinger findes saa rørende og komiske Skildringer af sjællandske Smaakaarsfolk som „En behagelig Juleaften“, som Schandorph, der drev Oplæserkunst med stor Dygtighed, selv fortalte mesterligt. Af fremmede Emner er i „Poet og Junker“ Skildringer af den italienske Digter *Vittorio Alfieris* Liv noget af det betydeligste.

For Scenen dramatiserede Schandorph sin Ungdomsroman „Uden Midtpunkt“, desuden sin Novelle „Et Oprør“ og „I Gæstgivergaarden“, af helt originale Stykker har han skrevet „Valgkandidater“ og „Hjemkomst“, begge Folkelivsbilleder, der opførtes paa Det kgl. Theater 1886 og 1893. Han har ogsaa udgivet enkelte Digtsamlinger, der dog ikke har særlig Betydning.

Af hans Alderdomsproduktion vil maaske den store Roman „Birgittes Skæbne“ og en Del Smaafortællinger, spredt i Julehefter, leve.

Sophus Schandorph døde Nytaarsdag 1901.

JULEAFTEN I HØNSEHUSET

I.

Garver-Bolette i R— Fattighus havde en uægte Søn, som hed Ludvig, og som boede hos Moderen i Fattighuset. Han gik for at være den værste Gadedreng i Byen. Naar de „fine“ Dreng om Sommeren badede sig i Aaen efter at have afklædt sig paa den lukkede Badebro, overraskedes de tit af Garver-Bolettes Ludvig og blev af ham regalerede med nogle frygtelige Dukkerter. Han havde klædt sig af paa den aabne Bred, var først soppet, saa svømmet ud og faldt saa, lig en Haj, over sit Bytte, og, før de „fine“ Dreng kunde samle sig til Modstand, var Proletaren allerede i Land og løb splitternegen op ad Landevejen med sine Klæder under Armen, hylende og skrigende. Om Vinteren havde de fine Dreng deres Rutschbane paa en Bakke tæt uden for Byen. Tidt, naar en „fin Drengs“ Slæde var i vildest Fart, mærkede den kørende et Ryk i Mejerne, han væltede da til Siden og følte sig bearbejdet i Ansigtet af Sne, der blev strøget haardt og fladt hen over det. Det var Garver-Bolettes Ludvig, der ogsaa nu var paa Hærværk.

I Friskolen kunde han aldrig nogen Sinde et Ord af sine Lektier, men om Sommeren morede han sig med Bedrifter som at stikke en levende Frø eller Skindet

af en røget Sild i Lærerens Baglomme eller fylde hans Hat med Oldenborrer.

Prygl af Læreren bed ikke paa ham, og Læreren holdt op at prygle Garver-Bolettes Ludvig fra den Dag af, da han under en Strambuksforretning følte et Bid i Læggen, saa ærlig ment, som det var en Bindehund, han var kommen for nær. Men siden den Dag var Drengen ikke slet saa ondsindet, og hans Uvornheder havde en mindre ondartet Karakter.

Hans Moder, den karlehøje og føre Garver-Bolette med det store røde, beskæggede Ansigt, kunde prygle sin Dreng mør, naar hun tog sig det for. Men hun var kun lidt hjemme, hun maatte ud som Vadske- eller Rengøringskone for at bjærge Føden. Kun enkelte Gange, naar hun fik at vide, at Drengen havde slaaet Ruder ind i Fattighuset eller var strejft rundt i Byen og havde forsømt Skolen, tog hun et Tag i hans Arm, vred den med sin vældige Haand, og Knoerne bearbejdede da hans Overarms Muskler, saa der sad blaa Pletter længe efter.

II.

Det var Juleaften. En tæt Taage hang hen over Byen som en Sky over et Fjeld. Genboerne kunde ikke se over til hinanden. Stenbroen var fedtet-glat. Folk drev om som uformelige matmørke Afbrydelser af den store klamme Masse, der fortærede alle faste Omrids, alle Farver. Den lugtede surt som Emmen i et Vadskerhus eller Bryggers. I Købmændenes Boder, som fra den tidlige Morgenstund var fyldte af Landboere, der gjorde Indkøb til Højtiden, brændte Lys. De gloede løjerlig ud i Taagen. Den højrøste Tingen og Prutten, Snapseglassenes Klinken lød, som om den fangedes af et uldent Tæppe. Det eneste, som, alt mens det led højere op ad Dagen, kunde gøre sig

gældende i denne altomfattende Ensformighed, var Duften af de Æbleskiver, som bagtes overalt; siden varieredes den af Duft af Gaasesteg fra de velhavende Huse, Ribbens- eller Svinesteg fra Middelstandens, Klipfisk fra Smaafolks Køkkener; af og til gav Rødkaalen sit Bidrag til det duftende Kor.

Igennem dette Ælteføre, forneden, foroven, rundt omkring til alle Sider havde Garver-Bolettes Ludvig vadet om fra den tidlige Morgen. Hans Moder havde ikke været hjemme i Fattighuset i flere Dage; hun havde haft Rengøring og Vadsk at besørge, sidst hos en velhavende Snedker Jørgen Rasmussen, og der var hun indbudt til at spise Julenadver. Drengen var naturligvis fri for Skole. Tidlig var han gaaet ud uden nogen fast Plan, men det Forsæt havde han fattet at faa saa megen Kommers ud af sin Fridag som muligt.

Men der var ingen „fine“ Drenge paa Gaden, som han kunde chikanere. Hans Kollegaer Gadedrengene interesserede ham mindre. Da han havde været oppe at slaas med en tre, fire Stykker, blev han ked af denne ensformige Sport. Saa havde han drevet det til at spænde Ben for en Tjenestepige, saa hun faldt med sin Kurv, og derefter vekslet nogle Skældsord med hende. Det var lykkedes ham at sætte sin store smudsige Tøffelhæl paa en nedfalden Snip af en Dames Kjöleslæb. Han var derefter drevet ind i en Købmandsgaard, hvor der var fuldt af Bøndervogne, havde raabt en lidt anløben Gaardmand an med de Ord: „Pas paa, pas paa! — Hjulet gaar rundt“, men havde ikke som ved sidste Efteraarsmarked fundet en saa naiv Mand, der var standset og havde sagt: „Hvad gør Hjulet?“ og var staaet af for at se efter, om der var noget i Vejen; nej, denne Gang fik han til Tak for sin Vittighed en Piskesnært over Nakken, mens Vognen hjulgnistrende fór ind i Taagen.

Garver-Bolettes Ludvig var ikke i godt Humør. Han fandt, det var en tarvelig Juleaften, den i Aar med

den kedelige Taage. Nej, i klart Vejr, i skingrende Frost var der noget at gøre, da kunde der blive Sjøv i Gaden. Han drev videre om, Time efter Time, fik ved at liste sig ind i et Par af de halvmørke, af Bønder opfyldte Butikker Lejlighed til at rapse et Par „Formelys“, et Kræmmerhus Rosiner og ved at smutte ind i en simpel Beværtning bag en Bondes brede Ryg til at „negle“ fire store Stykker „brunt Sukker“ fra en Underkop samt en Æske Tændstikker, som stod i Vindueskarmen. Garver-Bolettes Ludvig plejede nemlig, naar han kedede sig og ikke vidste nogen bedre Beskæftigelse, at stryge Tændstikker af, en for en, saa gik den Tid dog med en Slags Afveksling, Knald og Fut.

Men, Herre Gud! Skulde det være hans sidste Haab til en Juleaftens Morskab? I Fjor havde han dog hjemme i Fattighuset spist Grød og Flæsk sammen med sin Moder og faaet sød Mjød til og havde haft følgende Ekstraglæder: at køre som paatvungen Gæst i Slæde med tre „fine“ Dreng om Dagen og om Aftenen at traktere det gamle Fattighuslem, Rebslager Setler, med en Flaske Brændevin, han havde stjaalet fra en Disk, saa samme værdige Olding havde gennemgaaet alle Drukkenskabens Stadier: Sang, Dans, vemodig Graad ved Mindet om gamle Kærester og bedre Dage, Opblussen af Ungdomsmodet, saa han vilde prygle sine Kollegaer i Fattighuset, Forsikring om, at det var af lutter Kærlighed til dem, Rallen i Stemmen og Dinglen i Benene, endelig en fuldstændig dødlignende Tilstand.

Men i Aar! Mørket faldt paa, mens Drengen drev om paa sin mislykkede Ekspedition, og snart var det bælgmørkt udenfor. Indenfor alle Ruder saas Lys; bag nogle lød Klavérspil, bag nogle Sang, bag andre højkrøstet Tale, Barnelatter, Raslen med Glas og Porcellæn. Garver-Bolettes Ludvig gled ene gennem Taagen som en mat Skygge over en Væg i et halvmørkt Rum. Og, hvor saa' de tirrende ud, alle disse oplyste Ruder!

Skulde han drive en Sten mod et Par af dem? Han var lige ved det et Par Gange, havde bukket sig og faaet fat paa en Sten, men . . . han nøjedes med at bruge Gadesnavs og kaste det paa Dørene. Maaske tittede Bevidstheden om det haabløse i en Enekamp mellem ham og alle Byens Huse frem hos ham; det vilde dog ende med, at han blev taget af Politiet, og stort Skaar kunde det jo ikke gøre i Beboernes Juleglæde, om en Rude blev splintret.

Modet sank mere og mere i Garver-Bolettes Ludvig. I hans paa Ideer til Gavtyvestreger aldeles tomme Hoved sivede med Luftens Fugtighed en underlig myg Forknythed ind, noget, han ellers aldrig kendte til. Havde han ikke holdt fast ved den eneste moralske Følelse, han havde: Afsky og Foragt for en „Pibeunge“ eller „Tøsedreng“, — forvist vilde Garver-Bolettes Ludvig have sat sig paa en af de store Afviserstenene i Postgaardens Indkørselsport og lettet sig i Graad, som han da rimeligvis havde forceret op til vilde Brøl og Skraal for at overdøve noget ækelt noget, der laa og gjorde ondt inde i ham. Han vilde have hidset sin Arrigskab og Uartighed op mod dette „Indvendige“, som var ham det ubehageligste af alt. For det gjorde lige saa ondt som Svien af det Brandsaar, han havde faaet for et halvt Aar siden, da en Smedesvend fik listet ham til at røre ved et uskyldig udseende Stykke Jern, men som var glohedt. Det var en Hævn, fordi Garver-Bolettes Ludvig en Dag havde sparket til et Vognhjul, som Smededrengen rullede ned ad Gaden, saa det faldt om og slog ham over Benene.

Drengens Moder havde aldrig været øm mod ham, men hun var dog den eneste, han hørte til, og som hørte ham til. Han vidste, hun var hos Snedker Jørgen Rasmussen, vidste ogsaa, hvorfor hun ikke vilde eller turde tage ham med, thi det Ry, han stod i, var ham velbekendt. Han var „hoven“ paa sin Vis, og han vilde — det svor han en drøj Ed paa — ikke

paa nogen Maade prakke sig paa den „Høvlespaans-filer“ Jørgen Rasmussen eller hans tykke Kone. Alligevel kunde Drengen ikke lade være stadig at komme tilbage til St. Bentsgade. Jørgen Rasmussen boede i Enden af den, længst fra Torvel. Drengen gik stadig længere og længere ned ad St. Bentsgade. Ikke fordi han vilde se eller være sammen med sin Moder — men ... ja, han vidste ikke, hvad der stak ham.

III.

Uden at Drengen vidste, hvorledes det gik til, stod han trods sin gentagne Ed paa ikke at ville se Jørgen Rasmussens Hus paa én Gang midt i den samme Snedkers Gaard. Det var Bælgmørke, og Taagen var bleven til Ruskregn.

Køkkendøren var lukket, men Madosen opfyldte hele Gaarden, og Drengen kunde høre det stege og brase indenfor. Han saa' gennem Vinduet Profilen af sin Moder, saa' hendes Skæghaar flimre i Lyset, mens hun tog en vældig Bid af en dampende Æbleskive.

Drengen var skrupsulten. Det var for galt, saa de aad derinde. Der maatte gøres noget.

Garver-Bolettes Ludvig saa' sig om i Gaarden, ledte efter en Idé og fandt den i en Hast, som om han greb den svævende i Luften. Han vidste, at der i Gaarden til højre for Vaaningshuset var en lille Udbygning, og at et af Rummene tjente til Hønsehus. Det kunde være „Grin“ at se, hvordan der saa' ud i et Hønsehus en Juleaften.

Han rekognoscerede først Omgivelserne. Hvad var det? Der blev Uro i Køkkenet. Hans Moder og Pigen tørrede sig om Mund og Hænder i hver sin Snip af et Vidskestykke, saa aabnedes en Dør, og i en Fart saa' Drengen et oplyst Træ, straalende broget af Guld, Sølv og alskens Farver ... Vips ... saa blev Døren

smækket i. Men Køkkenlampen stod og brændte paa Bordet.

Drengen fik Klinkefaldet paa Døren fra Køkkenet til Gaarden lydløst lirket op, strøg lige saa lydløst igennem den, erobrede nogle Æbleskiver fra en Tallerken, drak en forsvarlig Slurk af en Punschekande, tog en hel Nævefuld af noget rødt, der laa i en Si paa Skorstenen, og stak baade Æbleskiver og den røde Masse i Lommen. Da han beredte sig til et uhorligt og hurtigt Tilbagetog, saa' han, at han havde en Kollega i sin Strandhugst-Idræt. En stor sort Hankat, kommen Gud véd gennem hvilken Aabning, stod og labede Mælk af en Skaal paa Køkkenbordet. Den Kat vandt straks Drengens Sympati. Han tog en Flødekande og hældte Indholdet ud i en tom Skaal for at lette Katten Lejligheden til yderligere at delikatere sig; hvorpaa han atter gled ud i Gaarden.

Det var i rette Tid. Garver-Bolette og Jørgen Rasmussens Pige, der havde været inde og danse om Juletræet, kom atter frem. Kattens Niddingsdaad blev opdaget, og Misdæderen blev med Kosten jaget ud i Gaarden under en Række Skældsord, af hvilke „Hundetamp“ og „Svine-Peter“ var baade de mindst logiske og de mindst uhøviske.

Drengen havde lige faaet løftet Krogen paa Døren til Hønsarhuset; da dukkede han sig brat, skræmmet ved det fra Køkkendøren i Gaarden udsivende svage Lys, og i det samme saa' han sin Ven Katten.

Den Kat kunde være en ganske grinagtig Kammerat at have med i Hønsarhuset den Aften. Han gav sig til at kæle for Katten og sagte hvisle: Mis, Kis! Han kunde se den i Form af en sort Klump stryge sig langs en Mur. Den nærmede sig tøvende, den standsede og spejdede ud i Mørket med gnistrende Øjne.

Imidlertid, den fandt maaske et Slags Aandsslægtskab mellem sig og Drengen; den lod sig lokke af hans dæmpede, kælnе Kalden; snart følte han dens Ryg krumme sig varmt og blødt under hans klappende

Haand, — med den anden Haand løftede han Krogen til Hønselusets Dør, lindede den paa Klem, og Katten og Drengen strøg ind i Hønselus.

Kun en svag, straks ophørende Kaglen røbede, at en eller to af de højt oppe paa Pinde sovende Høns havde lidt en flygtig Forstyrrelse af Søvn. Alt blev straks stille i det rugende Mørke. Katten unddrog sig Drengens Rækkevidde; han følte den ikke længere, han saa' ikke engang dens Øjne lyse i Mørket. Naa, foreløbig havde Drengen ingen Brug for Katten. Han var voldsom sulten og vilde i Lag med nogle af sine Tyvekoster, det brune Sukker og Rosinerne. Han undte nok Katten en Bid med, men han indsaa', at hans Indbydelse til et saadant Maaltid var unyttig og sagde halv højt:

— Nej, den Slags Mad er Du nok ingen Kat efter, Mo'ns Pir's!

Drengen følte et lignende Velvære, som naar han træt kom i Seng om Aftenen. Frisk eller god Luft var han ikke vant til hjemme paa Fattiggaarden eller fra Friskolen. Hønselusets sødlig lumre Atmosfære, Lunheden i Modsætning til Rusket der udenfor, ja selv Stilheden gjorde, at han befandt sig hyggeligt nogle Øjeblikke, mens han sad og gnaskede Kandissukker og Rosiner.

Men han følte Trang til noget vaadt; han begyndte at blive tørstig. Garver-Bolettes Ludvig var en Dreng med Udveje. Katten kunde sagtens; den havde faaet baade Mælk og Fløde.

En Tændstik blev reven af og et af de stjaalne Formelys tændt. Katten hvædede af Overraskelse — og en Hane begyndte at gale. Den troned højt oppe paa Pinden midt mellem en Række Høns, som sad med Hovederne dukkede ned mellem Halefjerene. Hanens røde Øjne gloede uendeligt dumt ud, men dens Halskrave glimtede som tæt Guldbroderi paa rødt Silkestof som Grund.

Der er, som bekendt, kun en ringe Æggeproduktion

paa den Tid af Aaret. Der findes kun faa og spredte Eksemplarer; det vidste Drengen. Men han havde før været i Høsehuse; han vidste at finde dem. Hele fire Æg! Sikken en Svir at spise raa Æggeblommer til sit Kandissukker. Lækrere Sager fik Jørgen Rasmussens skævbenede Peter og rødhaarede Elvine vist næppe. — „Æh — I Høvlespaansfiler-Unger! I skal ikke være vigtige!“

„I har Lys der oppe i Stuen til Gaden! Æh! — jeg kan ogsaa lyse op.“

Han tændte det andet Lys. Det kneb med at faa Lysene stillede fast; flere Forsøg paa at faa et af dem boret ned i Jordgulvet mislykkedes. Jorden var for tør. Lyset faldt om, gik ud og sved nogle Halmstraa i Faldet.

Drengen „borede“ i sig, og Opfindelseskilden sprudlede. Søm var der nok af paa Høsehusets Vægge, og det prikkede Bomuldshalstørklæde, han bar, var ikke mange sure Sild værd. Han løste det op, rev det midt over, bandt den resterende Halvdel igen om sin Hals — den var saamænd til lige saa stor Nytte, som den havde været i Forbindelse med sin fraskilte Halvdel — denne blev nu igen halveret, og af hver Kvartdel lavede Drengen to Klanker; den nederste bandt han om „Formelysene“, de øverste hængte han paa Sømmene. Det var improviserede Lampetter, Lysene sad svært paa Sned, dinglede og dryppede rigelig Tælle ned paa Gulvet, men hvad gjorde det? Garver-Bolettes Ludvig var helt „hoven“ af sin Opfindelse. Han syntes, at den lignede noget „Dingeldangel“ med Lys i, som han havde set engang i Raadstuesalen, der var smykket til Aftenens Bal, en Formiddag, da hans Moder vadskede Salens Gulv sammen med Arrestforvarerens Kone. Det var, inden Ludvigs Rygte var blevet saa slemt, at Folk kun tog Garver-Bolette paa Arbejde under den Betingelse, at hun lod sin Dreng blive hjemme.

Nej, sikken et Sjøv! Hvor der var lyst i Høsehuse!

Alt mens Drengen spiste Æg og Sukker, vaagnede Hønsene, saa' sig forbavsede om — og Hanen galede, som om det kunde være lys Morgen. Hønsene kag-lede smaat, og Katten, som Drengen helt havde glemt, tog en Klavretur op ad Væggens Bindingsværksstolpe og sendte den store Hane nogle prøvende mistænkelige Sideblik, som blev besvarede i samme Aand. Hanen blev siddende paa Pinden, Katten i Lugevinduet Karm, indtagende den væbnede Neutralitets-holdning, som Katten og Hønsens Befolkning altid iagttog paa de Tider, der ingen Kyllinger eksisterede, thi i Kyllingetiden herskede der et om ikke aabenlyst, saa dog meget aarvaagent Fjendskab.

Katten krummede Ryg, Hanen rejste Hoved og lod sin Halskrave bruse. Katten gabede, Hanen rystede sig; der var en stadig Korrespondens i deres Bevægelser hver paa sin Side: Hver eneste Høne holdt stift Øje med det Individ af en anden Race, der var trængt ind paa dens Enemærker — Drengen lod ikke til at interessere dem synderlig.

Han var nu færdig med sin Æggemad, befandt sig rigtig vel, blev velvillig i Sind, som mætte Folk plejer at blive, fandt, at Hønsene og Katten ogsaa burde mere sig.

Idet han rejste sig for at pirre de vaagne, men forlegne eller benovede Høns ned fra Pindene, mærkede han noget fugtigt paa sit ene Laar. Det kom fra Lommen. Han tog ned i den, fik en hel Nævfuld af noget fugtigt — Aa! Det var det røde, han havde stjaalet fra Sien i Køkkenet.

Mon det var Syltetøj? Lad os smage Nej, det var en Blanding af surt og stærkt! Det smagte egentlig nederdrægtigt. Gud véd, om Hønsene vilde æde det?

„Husch! Hu — Halloj! Ned med jer! Hej, Du store Hane ned med dig og alle dine Madamer! Kat! ned med Dig, dit Næshorn!“

Katten hvæsedede og trak sig ind i et Hjørne af

Vindueslugen. Hanen og Hønsene kaglede og skreg op, flagrede spjættende ned paa Gulvet . . . og styrtede sig graadig, indbyrdes kæmpende for Føden over den røde Masse, som Garver-Bolettes Ludvig havde strøet ud over Halmen.

Uh — hvor de aad, aad og aad! Og jo mere de aad, jo mere Spektakkel gjorde de. Drengen kaglede, galede og hvinede om Kap med Hønsene, fór om mellem dem som deres Kammerat; kun Katten blev siddende med krum Ryg, gloede ned paa det hele med en mefistofelisk Mine. Havde den kunnet synge Partiet af Gounods „Faust“, vilde den have omsat Baspartiet i Kattediskant og sunget:

„Fanden fører Ballet op!“

Hønsene blev lystigere og lystigere. Hanen blev erotisk; der foregik ubeskrivelige Episoder midt under den vilde Dans. Det var første Gang, at Garver-Bolettes Ludvig fik Indtrykket af, at Høns var Fugle, saadan fløj de, under Vingebasken og Halløj. Han legede Tagfat med dem, naaede stundom at rykke en Vingefjer ud, stundom at gribe den store Hane om Benet — uh, hvor Hanen eller Hønen skreg — Katten mjavede i vilden Sky; de Høns, som ikke for Øjeblikket var med i den vilde Jagt, aad af den røde Masse.

Drengen var beruset af Bevægelsen, Larmen, Vildskaben! Han skreg og hvinede, overdøvede al den Galen og Kaglen, fór om som en besat, greb ned i, hvad der laa paa Gulvet, kylede det til alle Sider, lo og sang:

Og derfor vil jeg slaas
som tapper Landsoldat.
Hurra, Hurra, Hurra!

Han anede intet, sansede intet; han og Hønsene var lige besatte under den infernalske Juleleg, han førte op.

Hvad nu?

Det dunderer paa Døren.

„Lad dunder, jeg dunder igen!“ Og Drengen dunderede med begge Støvlehælene en Trommehvirvel paa Indersiden af Høsehusets Dør, alt mens han bestandig irriterede Høsene til at flagre og rende omkring.

— „Hvem er i Høsehuset?“ lød det ude fra den anden Side Døren med en dyb Røst.

Drengen kendte Røsten. Det gik op for ham, at den varslede ham Ørenfigen og Hug. Men han var saa lyrisk begejstret, at han betragtede slige Dagligdagsting som Ubetydeligheder.

— „God Aften og glædelig Jul, Garver-Bolette!“ brølte han ud gennem Døren.

Udefra lød det:

— „Nej, aldrig saa længe jeg har levet, og lige til jeg skal gaa her fra denne Verden, har jeg kendt Mage til Asensbæst!“

Drengen raabte:

„Tak, Mutter, Tak, i lige Maade!“

— „Du skal faa lige saa mange Hug, som dit Liv kan taale.“

— „Tak, Mutter! Vent bare, til det bliver Frostvejr, saa varmer det saa yndigt.“

— „Vil du lukke op, din Svineplanet?“

— „Vær's artig, Mutter! . . . naa, god Aften! Det er Jørgen Rasmussens Trine! God Aften, Trine!“

Garver-Bolette og Tjenestepigen Trine havde oppe fra Køkkenet hørt den usædvanlige Bevægelse i Høsehuset, set en Lysstribe i Dørsprækken, og Garver-Bolette havde straks haft en Anelse om, at hvis der var nogen i den hele By, som kunde gøre saadant et Spektakkel i Jørgen Rasmussens Høsehus, maatte det være Laad'vi!

Trine og Garver-Bolette kom ind. Drengen lukkede dem op.

— „Nej — hør, véd Du hvad, Bolette,“ sagde Trine,

„der er, min S'æl, Lampetninger paa Væggen. Se — Bolette! . . . se Hønsene, hvor de skaber sig! Se den store Hane . . .“

— „Du er et Bæst,“ sagde Bolette til sin Søn . . . „Men Du, Trine — sikken Hønsene skaber sig! Sikken de render! Høns, som ellers er saadan nogle søvnige Bæster! Og de dingler, Trine! Gud hjælpe mig, om de ikke dingler! De er fulde, Trine!“

— „De slubrer noget rødt i sig, Bolette! Du, Laadevi! hva' er'ed, de slubrer i sig?“

— „Det er bare Syltetøj, Trine!“ sagde Drengen.

Trine greb efter det røde, lugtede til det og sagde:

— „Bolette, ved den levendes! Det er de Solbær, som har været paa Brændevin, dem, som jeg hældte ud i Morges. Det er dem, at Hønsene er bleven fulde af . . . Men hvordan er de Solbær komne herved?“

— „Jeg har snuppet dem,“ sagde Drengen. Han kunde ikke holde sin Selvfølelse tilbage:

Trine sagde:

— „Ja, hør, Bolette! hvis den Dreng ikke er et Sjeni, saa vil jeg aldrig . . .“

Trine langede ham en over Nakken. Moderen vilde fuldstændiggøre Afstraffelsen med en Ørenfigen, men Drengen stak i en Fart to Fingre i en Æggeskal, som han holdt op for sig som et Skjold.

Hønsene kaglede voldsomt op, løb dinglende om, berusede, som de var blevne, af de alkoholholdige Solbærrester. Og Garver-Bolettes forargede Forbavelse døvede hendes Slagfærdighed; hun sagde til Trine:

— „Han har ædt Æg, den Hundetunge!“

Den store Trine brød ud i en forfærdelig Skoggerlatter, kneb den lige saa store og endnu førere Garver-Bolette i Armen og fremarbejdede Ordene:

— „Nej, nu har jeg oplevet det med, inden jeg døde! Det er en ren Komodie-Dreng!“

— „Og der sidder, vor Herre Død, Katten,“ sagde Bolette.

— „Ja, der sidder sgu Katten,“ sekunderede Trine, stadig højt leende . . . „Hør, Bolette, jeg tager noget Punch og nogle Æbleskiver med herved, saa sætter vi os ogsaa og gør Grin ligesom Katten og Hønsene og Drengen . . . Hva', Bolette? Der er ingen, der skaffer en anden Morskab end som den, man selv skaffer sig.“

Den glade Stemning smittede Alvorsvadskerken. Trine bragte det lovede; hun, Bolette og „Laadevi“ delte Delikatesserne, Katten og Hønsene fik deres Part af Æbleskiverne; Punchen virkede paa Menne-skene som Solbærrene paa Hønsene, Trine, Moderen og Sønnen dansede i Kæde mellem de dinglende og trippende Høns, mens Trine sang:

»Om Vinteren kører vi i Slæde,
saa vores Næser bli'r tyrkeblaa.«

Badovs! Der faldt Lysestumperne ud af Klankerne og ned paa Gulvet. De rygende Tander sluktes i en Fart under Tøffelhælenes Tryk.

Med Mørket kom Bevidstheden.

— „Hvis „de S'æle“ hørte det,“ sagde Bolette.

— „Ja, Død og Pine! saa bliver jeg ulykkelig,“ mumlede Trine.

Alle listede sig op i Køkkenet. Familien var oppe endnu undtagen Snedkerens gamle, firsindstyveaarige Svigermoder, som beboede et Kammer ud til Gaarden. Der var lukket og slukket, og Gardinet var nedrullet.

Garver-Bolette og hendes Dreng fulgtes ad til Fat-tighuset. Drengen fik hverken Hug eller onde Ord; thi Garver-Bolette indrømmede i sit stille Sind, at Drengen havde skaffet hende en glad Juleaften.

IV.

Den gamle Madam Brask, Madam Rasmussens Moder, hviskede ved Kaffeboardet Julemorgen med en hemmelighedsfuld Mine:

— „Sikke't Spektakel i Hønschuset i Aftes!“

Snedkeren trak paa Skuldren. Den gamle gik jo i Barndom og saa' og hørte, hvad ingen anden saa' eller hørte.

— „Der var Lys, Sang og Dans dernede,“ vedblev Madam Brask.

— „Ja, jeg tror det nok,“ sagde Snedkeren og gik ud af Stuen, mumlende: „Aa Sludder!“

Madam Brask hviskede til sin Datter:

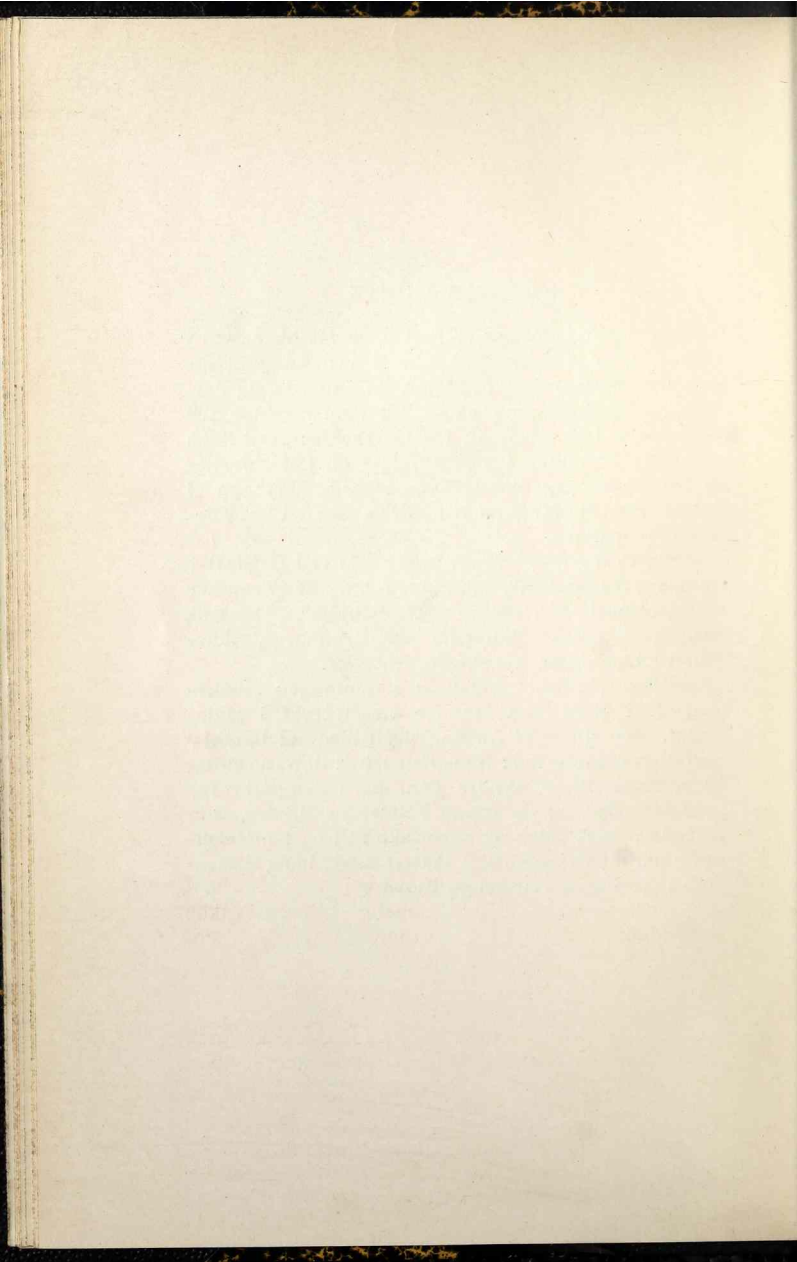
— „I min Tid satte man lidt Mad ud til . . . til disse herre Smaafolk Juleaften. Nu skal man være saa oplyst. Men jeg har været i Hønschuset til Morgen, og der laa fire tomme Æggeskaller og to Lysestumper i Halmen. Og saa vil I endda sige, at der er ikke andet til, end hvad man kan ta' og føle paa. Hvem tror I, der har holdt Julenad're der? Og Hønsene var ikke til at faa vaagne.“

SOPHUS BAUDITZ.

Sophus Gustav Bauditz er født d. 23. Oktober 1850 i Aarhus, hvor Faderen var Oberst ved Dragonerne. Han blev Student 1869, cand. jur. 1875, ofrede sig derefter for Undervisning og er nu Skoledirektør for København. Han udgav sit første Arbejde: „Ved Søen og i Skoven“ i 1873, derefter fulgte en Del Noveller og Novelletter og Skuespillene „Mands Mod“ og „I Mester Sebalds Have“, som opførtes paa det kgl. Theater i København.

Særlig Folkeyndest vandt han i 1889 ved „Historier fra Skovridergaarden“, der i 1892 fulgtes af „Krøniker fra Garnisonsbyen“, senere af „Hjortholm“, „Absalons Brønd“, „Sporsne“, Komædie paa Kronborg“, Skuespillet „Sne“ og en hel Række Noveller.

Novellen „Junisol“ fremkom i Samlingen „Jægerblod“ 1907 efter først at have været trykt i „Jule-roser“. Den giver et fortræffeligt Billede af Bauditz' Forfatterpersonlighed: Hans Kærlighed til Naturen og friske Evne til at skildre den, hans Sympathi for „Absalons By“ og de gamle historiske Minder, som gror der, hans lette og maleriske Stil og hans elskværdige Humor, og endelig, ikke mindst: hans Mesterskab i Novellens vanskelige Kunst.

JUNISOL

Det var i Forsommeren — det var den 13. Juni — at tre yngre Mennesker havde spist til Middag sammen i Bazaren i Tivoli. De havde drukket to Flasker Bordeaux og een Flaske Pommery, var altsaa hverken nøgterne eller overstadige, men som den Ene af dem, *Niels Hessel*, gemytligt sagde, da de havde faaet Cigarerne tændt: „Hjertets Strenge er stemt — naar nu blot Livet selv vilde spille paa dem, inden Stemningen gaar af dem!“

„Naa, Du er lyrisk, Niels!“ sagde den Anden, Ingeniør *Parbo*. „Det, Du kalder Stemning, vil jo kun sige en vis stimuleret Energi, ikke Andet!“

„Aa, Lyriken gaaer nok af ham, naar han nu til Efteraaret skal overtage sit jydsk Stamhus,“ bemærkede sindigt den Tredie, Magister *Erik Blom*.

„Naa, saa det troer Du!“ svarede Hessel. „Ja, I maa da forresten være taknemmelige for, at jeg ikke er producerende Lyriker, men nøies med at søge Poesien i Livet, udenfor mig selv!“

„Hvor har Du saa tænkt at søge den iaften?“ spurgte Blom.

„Lad os gaa ud paa Langelinie og trække lidt frisk Luft,“ skyndte *Parbo* sig at svare, og dermed var den Sag afgjort.

— Udenfor Tivoli begyndte Blom: „Du er vel ellers stolt af det Stamhus, din Onkel har efterladt Dig?“

„Stolt? Nei, men jeg er naturligvis glad for det. — I To kan da heller ikke klage paa Livet, for I har da hidtil, baade da vi gik i Skole og siden som Studenter, havt Mere end jeg og har kunnet gjøre og lade, som I vilde.“

„Du maa virkelig heller ikke tro, at jeg for Alvor mener, Du har Nogetsomhelst forud for os!“ sagde Parbo.

„Jo, veed I, hvad jeg da har forud for Jer?“

„Nei, det veed jeg virkelig ikke!“

„Jeg har det, at jeg endnu tror paa, at jeg en skønne Dag oplever — eller i alt Fald kan opleve — det, som man populairt kalder det Vidunderlige.“

„Og hvad er det, maa jeg spørge?“

„Ja, hvad er det — det er f. Ex. at møde en Kvinde paa sin Vej, der bliver Alt for En.“

„Saadan en Kvinde skulde jeg da meget have mig frabedt at møde!“ erklærede Parbo.

„Saa møder Du hende saamænd heller ikke!“ sagde Hessel. — „Nei, ikke om ad Strøget, lad os gaa gennem Christiansborg!“

Da de var kommen gennem Slottet og stod nedefor Børsrampen, standsede de et Øieblik, mens Parbo tændte en Cigaret, og Blom gjorde imens Hessel opmærksom paa, hvor characteristisk det baade historiske og maleriske Prospect var, der her laa for dem: Holmens Kirke med den alvorlige, fæstningsagtige Underbygning paa Kapellet, hvor Søheltene hviler, Kanalen foran og den smukke, frodige Trægruppe paa Kirkegaarden til Høire.

— „Ja, men se der!“ udbrød Hessel og greb Blom i Armen. „Det Hele er jo dog kun Baggrund for hende!“

Med Ryggen vendt imod dem stod paa den ene af Fliserækkerne nede ved Kanalen en ung Dame, lyst

klædt og med stor, hvid Hat, der paa den ene Side var fæstet op med Sirener og Guldregn.

„Det er maaske din Kvindeskjæbne?“ sagde Parbo.

„Ja, maaske!“

— „Saa, nu gaaer hun!“

„Gaaer! -- Kan Du ikke se, hun skrider, svæver som Sakuntala, der —“

„Ja, nu svæver Sakuntala ind i en elektrisk Sporvogn — det var Skade, Du ikke engang fik hendes Ansigt at se! — Hei, hvor vil Du hen, Niels?“

Hessel gik ned ad Kanalen til, pegede paa en af Fliserne og sagde: „Her var det, hun stod!“

„Ja, nu er det vel for Dig en historisk Sten!“ bemærkede Blom.

„Selvfølgelig! — Men det er det jo ogsaa! Vil I se: der er et Kors i Stenen — naturligvis kunde hun heller ikke standse paa en almindelig Sten!“

Parbo saae ned, og Blom bøiede sig ned — jo, det var ganske rigtigt: der var et ikke dybt, men dog tydeligt, simpelt Kors hugget i den blaa-graa Flise.

„Og saa vover I at paastaa, at der ikke mere er Romantik eller Mystik til i Verden!“ udbrød Hessel. „Jo, Romantiken groer saamænd op mellem Kjøbenhavns Brosten, det gjælder blot om at have Øie for den — men I har nu heller ikke Spor af Phantasi!“

„Jeg har da historisk Phantasi,“ indvendte Blom.

„Ja, men den slaaer ikke altid til! Tænk dog blot: her midt inde i Kjøbenhavn, for Foden af os, ligger et aabent Spørgsmaal, som Ingen af os nogensinde har vidst existerede, og som Ingen af os nogensinde kan løse!“

„Hvad vil det sige?“

„Det vil sige, at om Du og Blom lagde jeres gode Hoveder i Blød aldrig saa længe, kunde dog Ingen af Jer nogensinde sige, hvorfra den Sten er kommen, og hvad det Kors betyder!“

„Ikke det!“ — „Det var ellers meget!“ udbrød Parbo og Blom samtidigt.

Man talte videre, frem og tilbage, om det, naaede Kongens Nytorv og besluttede at opgive Langelinie men derimod at slaa sig ned foran Hôtel d'Angleterre, hvor man tog Plads ved et af Smaabordene — Hessel inderst — dækket af Laurbærtræer og Vedbendkasser ved Siden.

Man fik noget Whisky og Apollinaris og fortsatte saa, ivrigere og ivrigere, Discussionen om Stenen med Korset.

Parbo holdt paa, at dette kun var et Stenhuggermærke, men Blom var overbevist om, at Flisen var et Brudstykke af en ældgammel Ligsten. Rigtignok pleiede Korsformen paa de ældre romanske Gravsten at være anderledes, medens denne ved sin store Simpelhed mere kunde minde om de Kors, der fandtes paa Runestene fra den kristne Tid; men det kunde jo endelig ogsaa være en Del af en saadan, mente han, eller, hvis Korset alligevel var fra Middelalderen, være hugget af uøvet Haand.

— „Hvor jeg morer mig ved at høre paa Jer!“ sagde Hessel. „Og dobbelt, fordi jeg veed, I ingen Vegne kan komme!“

Nu blev Parbo end mere ivrig af bare Stædighed — der maatte aldrig være Noget, han ikke kunde — Blom følte sin arkæologiske Ære udfordret, og begge To var de enige om, at det — hvis man vilde — maatte være den letteste Sag af Verden at faae Rede paa, hvorfra Stenen og Korset stammede.

„Godt!“ sagde Hessel. „Den af Jer, som inden en Maaned fra Dato har løst Stenens Spørgsmaalstegn, ham til Ære giver jeg en udsøgt Middag — ægte Skildpadde og hvad hans Hjerte ellers begjærer — og til Forherligelse af Festen beder jeg den Anden af Jer med, naturligvis!“

„Det skal nu ikke være en Maaned, inden Du kommer til at give den Diner!“ sagde Parbo.

„Nei, det skal det ikke!“ erklærede ogsaa Blom.

„Ja, vær nu ikke for sikre! I aner jo i dette Øieblik

slet ikke, hvorhen Undersøgelsen kan føre Jer, eller om I ikke ender med at opdage noget ganske Andet end det, I begynder paa!“

„Hvordan det?“

„Jo, den Traad, I har taget op iaften, kan jo lige saa godt føre Jer til Bornholm som til Jylland, og ligervis som Columbus vel seilede ud fra Spanien for i Kong Ferdinand den Katholskes Tjeneste at opdage Søveien til Indien men i Stedet for var saa uheldig at opdage Amerika, saaledes —“

„Naa, Tak! — Men Du selv, vil Du ikke prøve din Lykke?“

Nei, det ligger ikke for mig! — Nei, saa vilde jeg da hellere søge hende, min Ubekjendte — den Skjønne, der maaske uden selv at vide det sidder og venter paa mig, som jeg venter hende, og som jeg maaske iaften har seet for første Gang — hendes Skaal! — Ja, man skal søge sin Elskede i Skjærsommer, naar Solen staaer i Guldregns og Sireners Tegn — jeg elsker Sirener!“

— „Skal vi saa hjem?“ spurgte Parbo.

Det kunde vel ogsaa være paa Tiden, og Opvarteren længtes aabenbart efter, at de skulde gaa, for de eneste Andre, der i den smukke Sommeraften havde slaaet sig til Ro her — en Herre og en Dame, der havde siddet ved Siden af dem bag ved Vedbendhækken — var lige brudt op.

Saa skiltes de Tre ad efterat have aftalt allerede næste Aften at mødes paa Langelinie, hvorhen man jo ikke var kommen denne Gang.

Da Blom vaagnede næste Morgen, varede det noget, inden han kunde besinde sig paa, hvad der egentlig var foregaaet og aftalt udenfor d'Angleterre den foregaaende Aften. Lidt efter stod det ham dog klart, og skjændt han nok indsaae, at en Del af hans øieblik-

kelige Interesse skyldtes „Stemningen“, saa var Stenen der jo dog, og Væddemaalet eller, hvad man nu skulde kalde det, var der jo ogsaa. Derfor gik han først ned ved Holmens Kirke for nøiere at undersøge Stenen og Korsformen og fandt ogsaa den rigtige Flise — men hvad var det! Korset var jo hvidt! Det havde det ikke været om Aftenen — det syntes han da i alt Fald ikke, det havde været!

Saa gik han til Raadhuset og ind paa Brolægningskontoret for at udbede sig nærmere Oplysning om, naar den paagjældende Fliserække var lagt. Man var meget høflig, men aabenbart noget forbauset; foreløbig kunde det kun siges, at Fliserækken rimeligvis var lagt i 50erne og ikke omlagt ved den seneste Bolværksbygning.

— Om Aftenen mødtes alle Tre paa Langelinie.

„Ja, jeg har været i Brolægningskontoret,“ begyndte Parbo.

„Har Du?“ udbød Blom.

„Selvfølgelig. Og der sagde man mig, hvad jeg forresten vidste, at Kjøbenhavn i Reglen faaer sine Fliser i færdig Stand fra Sverige, men at man dog undertiden har kjøbt Partier af indenlandske Sten og ladet dem tilhugge her paa Pladsen, saa Flisen kan altsaa være en gammel Gravsten. — Hvad har Du bestilt, Blom?“

„Ja, jeg har naturligvis ogsaa været i Brolægningskontoret, men aabenbart efter Dig. Jeg har forresten ogsaa været henne at undersøge selve Stenen — sig mig: lagde Du igaar Mærke til, at Korset var hvidt, Parbo?“

„Nei — igaar var det ikke hvidt!“

„Ja, men det er det sandelig idag!“

Parbo lo. „Det maa formodentlig komme af, at jeg imorges, før Fanden fik Sko paa, var henne og tage et Gipsaftryk af Korset.“

„Et Gipsaftryk?“

„Ja, for gennem det at kunne constatere, om der

var Slid ogsaa i Udhugningen; var der nemlig ikke det, saa var Korset jo af ganske ny Dato. — Jo, jeg kan trøste Dig, der var Slid! — Men Du, Niels, hvad har Du taget Dig til?“

„Jeg har afventet Resultaterne af jeres interessante Undersøgelser.“

„Du har ikke fundet „hende“, der stod paa Stenen?“

„Nei!“

„Maaske heller ikke søgt efter hende?“

„Ikke efter hende selv.“

„Efter hendes Skygge da?“

„Nei — efter hendes Hat! — Lagde Du Mærke til den?“

„Nei, det veed Gud, jeg ikke gjorde!“

„Men det gjorde jeg — det var en ret iøinefaldende hvid Hat med Guldregn og Sirener paa — og da jeg i Middags gaaer gjennem Østergade, seer jeg i et Vindue en ganske lignende Hat.“

„Og saa købte Du den for at have en Erindring og et Holdepunkt?“

„Nei, jeg gjorde ikke, men jeg gik ganske vist ind og spurgte, om de ikke nylig havde solgt Mage til den, og til hvem. Jo, den var solgt til en tilreisende Dame, der boede paa et Hôtél, og der var den bleven sendt hen, sagde Frøkenen, men hvilket Hôtél, det vidste hun ikke, for den Expeditrice, der havde solgt Hatten, var reist paa Besøg til sin Familie i Jylland, hvor vidste hun heller ikke.“

„Og saa?“

„Ja, saa er der ikke mere — foreløbig!“

„Du er saamænd en større Spaamand, end Du formodentlig selv aner,“ sagde Parbo til Hessel den følgende Aften. „Du sagde iforgaars Noget om, at naar man begyndte et Sted, vidste man aldrig, hvor man endte, — nu reiser Blom imorgen!“

„Hvorhen?“

„Foreløbig vistnok til Kjerteminde — men det skal være en dyb Hemmelighed.“

„Er det for Stenens Skyld?“

„Ja, selvfølgelig — læs selv!“

Parbo rakte Hessel en Avis, og han læste:

„Vandalisme.

I Modsætning til den Pietet, der nu til Dags vises overfor alle Fortidsminder, kan det som et sørgeligt Curiosum anføres, at der i 50erne fra den bekjendte Stubberup Kirke paa Hindsholm, som dengang restaureredes, bortsolgtes flere gamle Gravsten fra den tidlige Middelalder, og at disse, efter hvad der nu oplyses, bragtes til Kjøbenhavn, hvor de anvendtes til — Brosten og Fliser!“

„Det var dog et mærkeligt Sammentræf!“ udbrød Hessel.

„Synes Du? — Naa, det Hele er nu ikke saa mærkeligt, som det lader. Seer Du, efterat jeg gjennem Gipsaftrykket havde konstateret Muligheden af Korsets middelalderlige Oprindelse, var jeg jo strax klar over, at jeg først og fremmest maatte have Stenen vendt.“

„Vendt?“

„Ja, naturligvis. Er Flisen et Stykke af en gammel Gravsten, saa er den efter al Sandsynlighed flad nedenunder; viser det sig derimod — hvad jeg er mest tilbøielig til at tro — at den kun er raat tilhugget underneden, saa er Korset kun et Stenhuggermærke, og saa skal vi igang med Harthuggerne og Brolæggerne.“

„Det er vist meget sindrigt,“ sagde Hessel, „men hvad kommer det egentlig Blom og Avisnotitsen ved?“

„Ikke saa ganske lidt endda! For at faae Stenen vendt skal jeg have vedkommende Autoriteters Tilladelse, og jeg skal have Folk; det tager Tid, og jeg

vil dog ikke risikere, at Blom kommer til imens og lever høit paa mine Undersøgelser. Derfor maa jeg have ham bort fra Byen.“

„Ja, men, hvordan —“

„Herregud, det er naturligvis mig, der har lavet det kjønne Stykke om „Vandalisme“ og faaet det ind i den Avis, som jeg veed, vor fælles Ven læser til sin Morgenkaffe — jeg vidste nok, det vilde gjøre sin Virkning!“

„Det er ikke *fair play*, Parbo!“

„Aa, Passiar! Det er kun en Spøg, og vi spiller jo ikke om Penge! — Forresten kan jeg trøste Dig med, at den gode Bloms Samvittighed ikke er mere ømtaalig end min: det fik jeg fra ham i Eftermiddag, værsgod!“

Parbo gav Hessel et Brev, og deri stod blot:

„Jeg maa imorgen efter Anmodning fra National-museet reise ned til Vordingborg forat undersøge et der i Egnen nylig fundet Voldsted. Hils Hessel!“

— „Men saa reiser han jo ikke til —“

„Jo, netop! — Men jeg maa selvfølgelig ikke vide, at han tager til Kjerteminde!“

Hessel lo. „I fortjener ikke at komme paa Sporet, Nogen af Jer — og I gjør det heller ikke!“

„Ikke!“

„Nei, om I derimod opdager noget ganske Andet, det skal jeg ikke kunne sige, men jeg har en bestemt Fornemmelse af, at det er mig, der ganske roligt bliver siddende her i min Residents ligesom høisalig Kong Ferdinand den Katholske, mens I tager den nye Verden i Besiddelse i mit Navn — hvis I da finder den!“

„Og den nye Verden — er det din Ubekjendte?“

„Ja, f. Ex.! — Du har i alt Fald Fuldmagt til at beile til hende som min Stedfortræder!“

„Mange Tak! Foreløbig troer jeg dog nok, jeg vil indskrænke mig til at se at faae Stenen vendt. Viser

det sig saa, som rimeligst er, at den er utilhugget nedenunder, skal jeg nok kalde Blom tilbage — hvis han da ikke forinden er kommen af sig selv. Farvel, Niels!“

Parbo fik Ret: Blom reiste ikke ad Vordingborg til næste Morgen men tog med det gennemgaaende Formiddagstog til Fyen og Jylland. For en Sikkerheds Skyld mødte Parbo paa Stationen og overbeviste sig, selv useet, om, at Blom tog Plads i en anden Klasses Coupé og kom godt afsted, og saa gik Parbo roligt hjem.

— Paa Færgen over Store Belt gik Blom strax ned i Kahytten og satte sig til Frokostbordet — han havde altid en udmærket Appetit.

Der var ikke mange Reisende med: paa den ene Side havde han et aabenbart nygift Par, paa den anden et Par Handelsreisende, og ligeoverfor sad en lidt ældre Herre og en ung Pige — det var hele Selskabet.

Man begyndte med at gøre Undskyldninger for hinanden, naar man bad Nabo eller Gjenbo om at række sig et Fad, og naaede efterhaanden til at veksle nogle Smaabemærkninger, men da Herren ligeoverfor i sin Samtale med den unge Dame kom til at nævne Kjerteminde, kunde Blom ikke dy sig, men spurgte ham om, hvordan man bedst kom fra Kjerteminde til Stubberup. Den Fremmede gav ham forekommende Besked og spurgte saa Blom, om han søgte Sommerleilighed der omkring, for i saa Fald kunde han maaske være ham til Nytte.

Nei, Sommerleilighed søgte Blom jo ikke, han var paa en Slags videnskabelig Reise, sagde han, idet han vilde søge Oplysning om nogle formentlig fra Stubberup Kirke bortsolgte Gravsten, der antoges at være havnede som Gadefliser i Kjøbenhavn.

Den unge Pige havde strax, da Blom begyndte at

tale, seet op paa ham, som om hans Stemme var hende bekjendt, og nu rettede hun i høi Grad interesseret sine brune Øine over paa ham, og der gled som en Begyndelse til et Smil over hendes Læber, da hun sagde:

„Men saa kan det jo være, at den Flise udenfor Holmens Kirke med Korset i stammer derfra!“

Blom lagde Kniv og Gaffel og saae forbauset op.

„Hvilken Sten, min Pige?“ spurgte Herren, bøiende sig frem — han var aabenbar lidt tungtør. „Har Du været omme ved Holmens Kirke?“

„Ja, jeg kom der forbi en Formiddag, da jeg havde været ude hos Tante paa Christianshavn,“ svarede den unge Pige og gav kort Besked om Stenen.

Den fremmede Herre troede nu forresten at kunne forsikre Blom, at det med Salget af Gravsten fra Stubberup Kirke ganske bestemt maatte bero paa en Feiltagelse. „Kirken er slet ikke bleven restaureret paa den Tid,“ sagde han, „og det manglede ogsaa kun, at man skulde have solgt maaske Marsk Stigs Gravsten til Fliser!“

„Marsk Stigs?“ gjentog Blom.

„Ja, De veed jo nok, man fortæller, at Marsken skal være begravet i Stubberup Kirke.“

Jo, det vidste Blom, og skjøndt han hidtil egentlig ikke havde tillagt Sagnet videre Betydning, løb det ham dog koldt ned ad Ryggen ved Tanken om den blotte Mulighed.

„Nei, paa Fyen,“ vedblev Herren med et Smil, „der har vi ogsaa altid haft alt for megen Pietetsfølelse til at bære os saadan ad, men desværre kan det jo gjerne være, at man andre Steder —“

„Ja, kan Du ikke huske, at den gamle Fisker, vi seilede med i Rørvig — han, der døde ifjor — fortalte os, at der for mange Aar siden var solgt nogle gamle Gravsten fra Kirken der?“ spurgte den unge Pige.

Nei, det kunde Herren ikke huske, men det var jo meget muligt, at han havde overhørt det.

„Rørvig,“ sagde Blom, „tør jeg spørge, er Frøkenen godt kjendt i Rørvig?“

„Ja, vi har i en Del Aar pleiet at bo der en Maanedstid paa Forsommeren.“

„Rørvig, Rørvig,“ gjentog Blom.

„Ja, der lader jo et andet Sagn Marsk Stig være begravet,“ vedblev den unge Pige, „og jeg har nu altid syntes, at det var troligere, for dels maa der vist være lidt kortere fra Hjelm til Rørvig end fra Hjelm til Stubberup, og dels er Rørvig da et meget ensommere Sted.“

Det slog Blom.

„Og naar Marskens Mænd i al Hemmelighed har lagt en Sten over deres fredløse Herres Grav, saa har de naturligvis ikke hugget noget Navn eller nogen Inscription i den, som kunde forraade hans Hvilested, men rimeligvis indskrænket sig til blot at hugge et Kors.“

„Det er ganske rigtigt,“ sagde Blom.

„Ja, jeg forstaar mig naturligvis ikke paa det.“ vedblev den unge Pige, „men det forekommer mig ogsaa, at Formen af Korset paa Flisen ved Holmens Kirke er noget forskjellig fra den, man plejer at træffe paa gamle romanske Ligsten — det minder vel egentlig mere om Runestene fra den kristne Tid; stammer det imidlertid fra Middelalderen, kan det vist kun være hugget af ganske uøvet Haand, og vil man nu tænke sig Muligheden af, at Flisen er kommen fra Rørvig Kirke — det er jo dog ikke absolut udelukket, er der saa ikke Noget, der taler for, at det i alt Fald kunde være Marskens Sten?“

Blom var fuldstændig consterneret og fuldstændig imponeret. Der aabnede sig helt nye og uanede Muligheder for ham, og den unge Dames Slutninger faldt jo oven i Købet paa det nøieste sammen med,

hvad han selv hin Aften havde udviklet udenfor Hôtel d'Angleterre.

Man var nu tæt udfor Nyborg, Opvarteren gik rundt og blev betalt, og Blom forhørte sig om, naar den næste Færge gik tilbage til Korsør.

Morgenen efter Bloms Afreise modtog Parbo et Brevkort, paa hvilket der stod:

„Efterat have gjort falsk Stand for Stubberup er Deres arkæologiske Ven nu ifærd med at trække an for Rørvig, hvor han — efter forud indhentet Underretning — haaber at kunne paavise, at Flisen med Korset i er et Brudstykke af selve Marsk Stigs Gravsten.“

Parbo vilde næsten ikke tro sine egne Øine. Om en ren Mystification kunde der jo ikke godt være Tale — allermindst fra Bloms egen Side, eftersom Blom jo maatte gaa ud, at Parbo troede, han sad i Vordingborg Egnen — men hvad havde bevæget Blom til at opgive Stubberup for Rørvig, hvem var det, der sendte ham Underretning herom, og hvorfra vidste den Ubekjendte overhovedet Besked med hans Eksistens?

Parbo saae paa Poststempellet: Nyborg. Han saae paa Skriften: fast og klar Haand, aabenbart en Damehaand, men hvis?

Pludselig dukkede en Erindring, som han hidtil ikke havde skænket en Tanke, op for ham — ja, det var den eneste tænkelige Forklaring!

Han gik sporenstregs op til Hessel og begyndte med at spørge, om han havde hørt noget til Blom. Nei, det havde han ikke.

— „Hvad er „falsk Stand“?“ spurgte han saa videre.

„Hvor falder Du paa det! — En Hund gjør falsk Stand, naar den søger paa Steder, hvor der ikke er Vildt.“

„Godt! — Og at den „trækker an“, hvad betyder det?

„Det vil sige, at den begynder at faae Færten af Noget. — Men skal Du paa Jagt, Menneske?“

„Nei, men der var En, som spurgte mig om de to Udtryk. — Forresten reiser jeg imorgen.“

„Du! Reiser Du ogsaa til Stubberup?“

„Nei, det gjør jeg ikke, men foreløbig kan jeg ikke sige Dig hvorhen.“

„Veed Du, hvad jeg troer, Parbo: jeg troer, Du ender med at træffe Blom alligevel et eller andet Sted!“

„Ja, forsværge det kan man jo ikke!“

„Og saa har jeg hele Tiden Følelsen af, at I begge To reiser i hemmelig Mission for mig!“

„Det er jo Nonsens!“

„Ja, det er det vel paa en Maade ogsaa. — Naar kommer Du tilbage?“

„Om et Par Dage, tænker jeg! — Farvel saa længe, Niels!“

Hvad der havde slaaet Parbo og givet ham et Slags Udgangspunkt, var, at han tydeligt huskede, at der den Aften udenfor d'Angleterre ved Siden af dem havde siddet et enligt Par; han havde egentlig slet ikke seet dem, men da de reiste sig, havde han — der jo sad yderst — dog lagt Mærke til, at det var en Herre og en Dame, og at de var gaaet ind i Hôtellet: altsaa havde de rimeligvis boet der dengang. Den eneste mulige Forklaring paa Brevkortet var da, at det ubekjendte Par havde hørt deres Samtale om Stenen med Korset; senere maatte Parret undervejs have truffet Blom, der formodentlig havde snakket noget om sin Reises Øiemed, og saa havde den Ene af dem — Konen eller Datteren, for en Damehaand var det — moret sig med at meddele ham, — som En af de tre Sammensvorne — at Blom af en eller

anden Grund har opgivet sin oprindelige Plan og var taget til Rørvig. Hvorfor hun just havde skrevet til ham og ikke til Hessel, og hvorfra hun overhovedet kjendte ham, var han i Begyndelsen ikke klar over; men ved at se nærmere paa Brevkortet lykkedes det ham dog at finde en Forklaring. „Hr. Parbo“ stod der som Adresse, hverken mere eller mindre: hun havde naturligvis i Samtalens Løb kun hørt hans Efternavn og kun Hessels Fornavn, saa hun var lovlige undskyldt i ikke at have skrevet til Niels!

„Det er altsaa,“ sluttede han, „en Dame, som netop for at tages for Mand bruger de mere masculine Jagtudtryk; men bruge correcte Jagtudtryk med Færdighed, det gjør kun en Dame, der er gift med en Skovrider eller en Jorddrot, eller en Datter af saadan En. — Ja, saa skal man altsaa til d'Angleterre!“

En af Betjeningen her fik en Tokrone, og saa fik Parbo Lov at se i Protocollen, hvem der havde boet paa Hôtellet den 13. Det var næsten Allesammen Udlændinge eller indenlandske Etatsraader og Directeurer; der var slet ingen Skovridere, og den Eneste, der smagte af Jorddrot, var en Jægermester med Hustru, men da han var fra Lolland, kunde han jo ikke ret vel antages at være reist sammen med Blom den 16. ad Nyborg til. Saa var der endelig en Ritmester Krag skjold — Officerer var tidt ivrige Jægere — der havde beboet Nr. 48 og 49; to Værelser, det kunde tyde paa, at han havde havt Kone eller Datter med, men ved hans Navn stod der, mærkeligt nok, imod al Lov og Ret, intet Hjemsted, og Portier'en vidste ingen Besked om ham, vidste kun, at han var reist.

Ved Hjælp af den nyttige Bog Hof- og Statskalenderen erfarede imidlertid Parbo, at afskediget Ritmester Krag skjold eiede en Gaard i Egnen om Kjerteminde — det var altsaa ham! Men var Brevskriverinden nu hans Kone eller hans Datter? Navnet Krag skjold lød jo aristokratisk, og Parbo gik derfor op i Læsesalen paa det kongelige Bibliothek og saae efter

i Adels Aarbogen; jo, af den fremgik, at Ritmesteren var født 1848, var Enkemand og havde en eneste Datter, Inge.

Havde Parbo nu fulgt sin Lyst, var han strax taget over til Fyen og havde præsenteret sig for Frøken Inge med omtrent følgende Ord: „Frøken! Jeg er imponeret over at finde en ung Pige, der er i Besiddelse af næsten lige saa megen Skarpsindighed og Combinationsevne som jeg selv, og derfor interesserer det mig i høi Grad at gjøre Deres nærmere Bekjendtskab“, men *det* indsaae han dog nok ikke gik an i et civiliseret Samfund, og derfor nøiedes han med samme Aften at skrive et Brev — selvfølgelig ikke et Brevkort — saalydende:

Høistærede Frøken Inge Kragsskjold!

Tak for Meddelelsen om min Ven Erik Blom! Jeg tager nu op til ham i Rørvig.

Deres meget ærbødige

Otto Parbo.“

Og Andendagen efter — før var det ham ikke muligt — reiste han virkelig til Rørvig, dels fordi det naturligvis kunde mere ham at overraske Blom, dels ogsaa fordi han havde ligesom en ubestemt Anelse om, at Veien til den kloge Pige, — trods Alt — maaske alligevel skulde gaa over Rørvig og Blom, som dog i alt Fald havde *det* forud for ham, at han havde seet Frøken Inge.

Parbo kom til Rørvig ved Middagstid, tog ind paa Kroen og spurgte efter Blom. Jo, den Herre var kommet igaar og var strax gaaet rundt og havde spurgt Alverden, om der ikke i sin Tid var solgt gamle Gravsten fra Kirken, men det var der Ingen, der vidste noget om, og nu havde han for lidt siden

faaet Nøglen til Kirken af Skolelæreren og var vistnok deroppe.

Parbo gik saa ogsaa derop, op til den ensomme Kirke, som ligger der, hvor Byen engang laa, inden Flyvesandet kom og dækkede Marker og Gaarde. Døren til Vaabenhuset stod aaben, og han gik ind.

Blom stod oppe i Koret og stirrede ned for sig, aabenbart helt borte i Middelalderen, men om han i dette Øieblik havde seet Marskens Svende komme op ad Kirkegulvet med deres Herres Kiste paa Skuldrene, kunde han vanskelig være bleven mere forbauset, end han blev, da Parbo, irriterende roligt, sagde:

„Goddag Blom! Naa, Du er ikke i Vordingborg!“

Det varede noget, inden Blom kunde svare: „Nei — nei, jeg tog herhen i Stedet for.“

„Det var da ellers en Omvei saa at tage over Nyborg!“

„Ja — det var det jo egentlig ogsaa.“

„Har Du saa faaet noget oplyst om Marskens Sten?“

„Det veed Du ogsaa!“ udbød Blom tilintetgjort.

„Ja, naturligvis — jeg veed Alting! Og Du havde behageligt Reiseselskab: Frøken Inge og hendes Fader!“

„Hvem?“

„Ritmester Kragsskjold og Datter!“

„Var det dem?“

„Naa, Du kjender ikke engang Navnet!“

„Jo, jeg har hørt det her paa Kroen — de kommer jo imorgen!“

„Kommer de hertil — imorgen!“

„Ja, de gjør. Og det er mig meget behageligt at høre, at det er dem, jeg har truffet, for det var saamænd den unge Frøken, der fik mig til at tage herop. — Hun maa være meget intelligent: Du kan tænke Dig, hun havde ganske samme Opfattelse af Korsformen i Stenen, som jeg strax udtalte den Aften!“

„Nei, virkelig?“

„Ja, og det er jo allerede i og for sig mærkværdigt,

at saadan en ung Pige fra Landet, der blot er paa Besøg i Kjøbenhavn, strax skal faae Øje paa den Flisel!

„Har hun da selv seet den!“ udbød Parbo forbauset.

„Ja, naturligvis!“

„Det var mærkeligt!“

Lidt efter fulgtes de ad fra Kirken og spiste sammen paa Kroen.

Ritmester Krag skjold og hans Datter kom næste Dag og kørte lige op til det lille Hus ved Høisandene, hvor de nu i en Aarrække havde pleiet at bo, oprindelig fordi Ritmesterens afdøde Hustru havde trængt til Luftforandring, senere fordi Egnen her rummede saa mange lyse Minder for ham og ved sin milde Vemod og store Eiendommelighed paa særlig Maade stemte med hans Natur.

Ritmesteren havde taget sin Afsked for en halv Snes Aar siden og trukket sig tilbage til sin fædrene Gaard, dels paa Grund af en, dog ikke stærk, Tungørighed, dels fordi han efter sin Hustrus Død ikke kunde tænke sig at leve i de vante Omgivelser i sin Garnisonsby. Han hørte nemlig til de faa Udvalgte, der havde levet sit Liv i een stor Kjærlighed, der helt havde fyldt ham, og da han blev ene, havde der været Mange, som mente, at han nu vilde falde sammen. Men netop i Kraft af den Sum af Lykke, han havde faaet tildelt, og som han selv følte var ufortjent, faldt han ikke sammen, tærede paa Fortiden og levede af dens Renter uden at behøve at angribe Kapitalen. Han var taknemmelig for det Samliv, han havde levet, og taknemmelig for, at det var ham, ikke hende, der var ladt tilbage, og brød Savnet end stundom voldsomt ind over ham, som Braadsøen over Havstokken, faldt han dog altid til Hvile i

Tanken om, hvor uendelig ringe Frist selv en lang Rad af Adskillelsens Aar var imod et Evighedens Samvær. Han var derfor mærket af baade at være en Mand, der havde havt en sjelden Lykke og en stor Sorg, men for Fremmede var det egentlig mest Præget af en vis stiltfærdig Glæde, der var over ham, og naar han omtalte sin Hustru, fik de uvilkaarligt en Følelse af, at han betragtede hende som en Levende, næsten som en Nærværende.

Datteren Inge havde oprindelig, da han blev Enkemand, været ham en Pligt, siden blev hun ham en Opgave og endte med at blive Gjenstand for al den Kjærlighed, han havde i Behold.

Inge voxede imidlertid op som en frisk, kjærnesund Pige, der dog naturligvis havde sin indestængte Jomfrugaard af hemmelige Tanker og dunkle Længsler, som kun hun selv havde Nøglen til. Hun var glad, naar hun var hjemme — red med Faderen og gik paa Jagt med ham — hun var levet sammen med Rørvig, og hun morede sig kongeligt paa de aarlige Besøg i Kjøbenhavn.

Hin Aften udenfor d'Angleterre, hvor hun ganske rigtigt havde siddet med sin Fader, havde hun opfanget saa meget af Samtalen om Stenen med Korset, at den i høi Grad havde interesseret hende, men alligevel vilde hun maaske hurtigt have glemt den lille Tildragelse, hvis hun ikke tre Dage senere havde truffet Blom paa Færgen og saaledes paa en vis Maade for anden Gang var bleven draget ind i Spørgsmaalet. Hun modstod da ikke Fristelsen til at give Blom hans egen Viden igjen, og da hun havde seet den Virkning, som den blotte Tanke om Marsk Stigs Sten gjorde paa ham, faldt det hende i et lystigt Pigelune ind at prøve paa at sende den lærde Mand til Rørvig, hvortil hun jo selv, efter et Par Dages nødvendigt Ophold i Hjemmet, vilde komme. Og som det ene Skridt altid fører det næste med sig, fik hun det kaade Indfald, da hun hørte, at Blom virkelig

bestemte sig for Rørvig, ogsaa at prøve paa at faae den Anden af de To dertil; at det netop blev Parbo, skyldtes, som hans Skarpsindighed ogsaa omsider havde udfundet, kun den Omstændighed, at hans Navn var det eneste, hun havde hørt nævne, og Navnet var jo saa sjeldent, at hun haabede, et Brevkort med „Hr. Parbo“ og ikke Andet paa nok vilde naa den Rette.

Men var Parbo bleven forbauset over at modtage hendes Kort, blev *hun* det rigtignok endnu mere ved at faae hans Brev, og paa Forhaand var hun uhyre spændt paa, hvordan saadan en moderne Troldmand vel kunde se ud, og hvordan egentlig et Møde mellem dem vilde forløbe.

Alt gik imidlertid ganske naturligt, meget naturligare, end baade hun og Parbo havde tænkt.

Tidlig paa Aftenen gik han og Blom hen ad „Høisandene“ til, og i Haven udenfor et lille straatækt Hus stod Ritmesteren og hans Datter. Blom hilste og fik venlig Gjenhilsen; man præsenterede sig for hinanden, Blom præsenterede Parbo, og saa gik man sammen en Tur nordpaa. Ritmesteren vilde gjerne være Fører her paa Egnen, og han og Blom gik foran, Parbo og Frøken Inge bagved.

Da hun og han havde gaaet lidt og ligesom taget Maal af hinanden, mens de vexlede nogle ligegyldige Bemærkninger, sagde Frøken Inge pludselig, roligt og ladylike, men med et Smil:

„Kan De hexe, Ingeniør Parbo! Hvordan i al Verden har De kunnet afsløre mit Incognito?“

Han forklarede hende da, hvor simpelt det Hele i Virkeligheden var gaaet til, og hun fulgte interesseret — meget interesseret — hans Fortælling. Han paa sin Side complimenterede hende for hendes resolute Griben ind i Begivenhedernes Gang, og hun gjorde

saa som en Slags Undskyldning for at have fulgt sin Indskyldelse.

— „Men at De virkelig ogsaa selv har opdaget Korset!“ sagde Parbo.

Frøken Inge smilte. „Jeg har slet ikke seet Stenen,“ svarede hun, „men da Hr. Blom strax forudsatte, at jeg havde gjort det, saa vilde jeg ikke rive ham ud af Illusionen!“

Parbo lo høit. „Nei, naturligvis — og han skal faae Lov at blive i Troen!“

— „De var vist forresten Tre den Aften,“ sagde Frøken Inge, „saa vidt jeg da kunde skelne paa Stemmerne — var de ikke?“

„Jo, vi var Tre,“ svarede Parbo, og saa gik de ud paa Skansehage, det lille Næs, som, sparsomt bevokset med Græs og busket Marehalm, krummer sig ud i Fjorden mod Øst og har sit Navn af en endnu let kjendelig Skanse fra Krigen mod Englænderne i forrige Aarhundredes Begyndelse.

Blom henkastede en Bemærkning om, at det efter hele Beliggenheden og samtlige locale Forhold vistnok kunde være rimeligere at søge Stedet for Middelalderens Isøremarked her end noget andet Sted; Ritmesteren optog Tanken, og Isøremarkedet var Gjenstand for hans og Bloms Drøftelse paa næsten hele Veien ud til den nordlige Pynt, Korshage, hvor Marinens hemmelige Farvandsmærker — tre underlig formede Trækors — staaer i det hvide Sand.

Parbo og Frøken Inge fulgtes stadig ad. Det var en stiltiende Forudsætning imellem dem, at hverken Ritmesteren eller Blom skulde vide noget om, hvad der havde bragt Parbo hertil, og det, at de saaledes havde en Hemmelighed sammen, fremkaldte uvilkaarligt en Slags Fortrolighed og gjorde, at deres Samtale faldt frit og utvungen, som om de længe havde kjendt hinanden.

Først da det mørknedes, kom man tilbage til Rørvig og skiltes udenfor Huset ved Høisandene.

— „Det er en ualmindelig tiltalende og interessant Mand,“ sagde Ritmesteren siden til sin Datter, og mente naturligvis Blom.

„Ja, meget interessant!“ svarede hun og tænkte paa Parbo.

Næsten hele den følgende Dag var Parbo sammen med Ritmesterens — Blom kom først til om Aftenen — og han var livlig og opmærksom, underholdende og æggende. Han fortalte om sine Reiser og sine Arbeider, om Opfindelser og Fremskridt, og altid henvendte han sig til Frøken Inge, selv om hans Ord egentlig var rettede til Ritmesteren.

Hun lyttede, helt optagen, efter hans Ord; han bragte hende noget Nyt, et Pust ude fra den store, rastløse Verden, hvor der arbeides og kjæmpes, vindes og tabes, og saa klar over sin egen Betagethed var hun dog, at hun et Øieblik maatte spørge sig selv, om ikke den ligesom potenserede Følelse af at leve, som nu gjennemtrængte hende, var i Slægt med det, der havde knyttet hendes Fader til hendes Moder.

— Om Aftenen gik alle Fire ud ad „Høisandene“.

Oprindelig en Klitrække, i hvide Driver føget ind fra Kattegat, ligger Høisandene nu i uregelmæssig Bugtning som en strandet Kjæmpeslange, stivnet og sammensunken, i Tidernes Løb bevokset fra Fod til Top. Fyrretræer, kuede i Væksten og med vredne Stammer som i en Troldekov, løfter her deres flade Piniekroner over Smaakrat af Hassel og El, men hist og her, hvor der i en Krumning er Læ, kan der være svulmende frodigt paa Skraaning: Caprifolier, Bregner og vilde Roser groer i sjelden Fylde, man føler sig som i en Oase, men kun indtil man atter staaer paa Høideryggen og fra den seer det vindslidte, hullede Lyngteppe for sin Fod og vesterude Rørvig Kirke, den ensomme Rørvig Kirke, der kneiser som en Sphinx i Ørkenen.

Omtrent midtveis i Høisandene aabner der sig, naar man kommer fra Rørvig, pludselig en Udsigt, som for Den, der er her første Gang, virker og maa virke aldeles overraskende. For Enden af Høisandene, lavt og fjernt at se til, hviler i Nord den næsten cirkelrunde, eventyrlig stille Dybesø, hegnet af Siv og Rør, og kun skilt fra den ved en ganske smal Landbræmme ligger Kattegat, selve det store Hav, Fjordens Fader, Havet uden Land i Synskredsen.

Solen var just ved at bjerges, og de røde Fyrrestammer glødede, da de kom til Udsigtspunktet — Ritmesteren havde længe i Forveien glædet sig til at vise de to Fremmede det — og uvilkaarligt blev Alle ogsaa strax betagne, i alt Fald tause, ved Solnedgangens Høitid og selve det eiendommelige Landskab. I næste Nu talte Parbo imidlertid igjen, interessant og selv interesseret, ganske upaavirket.

Men for Frøken Inge var i dette Øieblik Lyden af hans Stemme — han talte, som altid, høit — næsten en Profanation af Stedet og Stemningen, en Forsyndelse mod selve Stilhedens hemmelige Magter, og uvilkaarligt fornam hun i det samme som en Gjenlyd af den Samtale, hun hin 13. Juni havde opfanget; enkelte Sætninger, løsrevne Brudstykker naaede hendes Øre, og med særlig festlig Klang lød de Ord for hende: „Naar Solen staaer i Guldregns og Sireners Tegn“.

Men *det* havde ikke *han*, der nu talte, sagt, det følte hun, og heller ikke den Anden — det maatte være den Tredie, han, som ikke var der.

— „Frøkenen synes at være helt borte i en anden Verden!“ sagde Parbo pludselig. Han havde talt uafbrudt, men mærkede først nu, at Frøken Inge aabenbart slet ikke hørte paa ham.

„Vi lever vel egentlig alle vort Liv i to Verdener,“ sagde Ritmesteren, — „paa en vis Maade da“.

„Jeg i alt Fald kun i denne!“ svarede Parbo og til-

føiede i en mere dæmpet Tone: „Det nærværende er saa smukt, at jeg ikke begjærer noget Andet!“

Som for at give sine Ord en lidt lettere Vending sagde Ritmesteren: „Hr. Blom lever da lige saa meget i Middelalderen som i Nutiden!“

„Ja, Blom!“ udbrød Parbo. „Han har jo historisk Phantasi!“

„Men jeg er da ikke saa slem som Niels!“ sagde Blom godmodigt.

„Hvem er Niels?“ spurgte Frøken Inge.

„Det er en god Ven af os, Niels Hessel,“ svarede Blom. Ja, han har Phantasi, og han er Romantiker — Phantasien løber ligefrem løbsk med ham somme-tider! Han var med os den Aften, vi fandt Stenen, men han havde ikke nær saa megen Interesse for den, som for en ung Dame, der lige i Forveien havde staaet paa Flisen, og som han egentlig ikke havde seet Andet af end en Hat med Sirener paa! — Hende, troer jeg, gjerne han drog Landet rundt for at finde!“

„Ja, Niels er dejlig!“ raabte Parbo og lo — lo saa det rungede ud i Stilheden og skræmmede en Fugl, der allerede kurede i Busken under dem.

— „Det begynder at blive kjøligt,“ sagde Frøken Inge, „vi maa vel hjem.“

Og saa reiste man sig, fulgtes ad og skiltes ved Ritmesterens Hus.

— „Hvor det lød underligt, da Ingenieur Parbo lo,“ sagde Frøken Inge lidt efter til Faderen.

„Ja, lidt stærkt,“ svarede Ritmesteren. — „Din Moder pleiede at sige, at enhver kan græde, men til at le hører der en vis Kultur — maaske mangler Ingenieur Parbo alligevel lidt i den Retning.“

Blom, der nu havde opgivet baade Kirkeunder-søgelsen og sin Spørgen efter bortsolgte Gravsten,

var hele næste Formiddag ude paa Skansehage, hvor han havde leiet en Dreng til at grave for sig paa forskellige Steder, og Parbo var imens stadig sammen med Frøken Inge og Ritmesteren. Men uden at det var ham muligt at sige hvorfor, gik Samtalen slet ikke som før. Det var, som om noget Fremmed var traadt imellem dem, ja, af og til havde han næsten en Følelse, som om en Anden, der ikke var tilstede og dog var der, havde taget hans Plads og ligesom skilte dem ad. Deraf blev Følgen, at han trak sig noget tilbage fra hende og talte mere med Faderen.

— Da Blom ved Middagstid kom tilbage fra Skansehage, gik han ind til Ritmesterens og spurgte efter Parbo. Han var netop gaaet ud med hendes Fader, sagde Frøken Inge, ned til Havnen for paa Stedet at forklare ham, hvordan den bedst kunde udvides. Saa vilde Blom gaa — han var ikke synderlig damevant — men Frøken Inge bad ham venligt blive, og saa satte han sig.

— „Troer De ikke, Deres anden Ven — ham, De talte om i aftes — ogsaa kommer herud, ligesom Ingeniør Parbo gjorde?“ spurgte Frøken Inge pludselig.

Nei, det troede Blom sandelig ikke, han gjorde — blandt andet af den Grund, at han jo slet ikke vidste, de Andre var her.

Men naar man nu lod ham det vide?

Nei, Hessel kom saamænd ikke alligevel.

Ja, for det vilde dog være saa morsomt, om de alle Tre samledes her, blot for nogle Dage. — Var der ikke Noget, man kunde friste ham med — Marsk Stigs Sten —?

Nei, den var opgivet.

Eller den formentlige Plads for det gamle Isøremarked?

Nei, det interesserede slet ikke Hessel.

— „Ja, hvis jeg skrev, at den Dame, der stod paa

Stenen, var her, saa kom han nok!“ udbød Blom pludselig.

„Men kunde De ikke skrive *det* — ikke Andet — paa et Brevkort?“

„Jo, det kunde jeg jo godt — men hun *er* her jo ikke!“

„Nei, det er hun formodentlig ikke — men hun *kunde* da forresten lige saa godt være her som ethvert andet Sted!“

„Ja, det kunde hun!“ svarede Blom og lo. „Det er udmærket!“

Han havde allerede dyppet Pennen, men lagde den igjen. — „Hessel kjender strax min Skrift!“ sagde han. „Rigtignok maa han jo vide, at et saadant Brevkort kun kan stamme fra Parbo eller mig, men alligevel — nei, saa er Romantiken borte!“

„Ja, men hvad skal vi saa gjøre?“ spurgte Frøken Inge og saae uhyre enfoldig ud.

„Vi kunde jo — det vil sige, kunde *De* ikke —.“

„Hvilket?“

„Jeg mener skrive Kortet for mig?“

„Ja, men gaaer det an?“

„Hvorfor ikke!“

Og saa skrev Frøken Inge paa et Brevkort:

„Hun, der stod paa Stenen, er i Rørvig.“

Blom lo. „Det er udmærket! — Men vi siger ikke noget til Parbo om det, vel?“

„Nei, bevares! — Det skal jo ogsaa være en Overraskelse for ham!“ svarede Frøken Inge.

Og en Overraskelse for Parbo var det rigtignok Andendagen efter, da han ved Middagstid stod udenfor Kroen og røg sin Cigaret, pludselig at se Hessel springe af en Vogn. Da Hessel i det samme fik Øie paa Parbo, gik han hurtigt hen imod ham og sagde:

„Naa, det er Dig, der har skrevet!“

„Hvilket?“

„Dette!“ svarede Hessel og rakte ham Brevkortet.

Parbo kastede kun et Blik paa det og sagde kort og afvisende:

„Jeg er ganske udenfor den Sag!“

„Er Blom da ogsaa herude?“

„Ja, han er!“

„Saa er det altsaa ham — det ligner ham forresten ikke!“

Et Øieblik efter kom Blom til, og nu foer Hessel ind paa ham med Brevkortet i Haanden og et alt andet end venligt:

„Har Du skrevet det?“

Nei, forsikrede Blom med en Mine som en Skole-dreng overfor Læreren, det havde han sandelig ikke.

„Saa har Du ladet en Anden skrive det for Dig?“

Blom lo polisk. „Ja, det var jo ikke umuligt! Jeg syntes nemlig, det kunde være saa morsomt ogsaa at faae Dig herud, og jeg tænkte nok, Du kom, naar jeg lod det skrive!“

Parbo bed sig i Læben og Hessel sagde dirrende:

„Det er en flov Spøg, Erik!“

Stakkels Blom saae meget angergiven ud, men efterhaanden lagde Hessels Vrede sig dog saa vidt, at han bestemte sig til at blive Natten over i Rørvig og ikke, som han i Øieblikkets Opbrusning havde villet, tage tilbage strax.

— Om Aftenen gik Hessel og Blom en Tur sammen — Parbo vilde ikke med. De kom om ad Ritmesterens, Blom forestillede sin Ven og alle Fire fulgtes ad.

Men næste Morgen sagde Hessel, at han blev her et Par Dage; det var en saa eiendommelig Natur, fandt han, Noget helt for sig selv.

Hessel og Frøken Inge saae Egnen sammen under Ritmesterens kyndige Førerskab, men Frøken Inge saae den egentlig første Gang nu, syntes hun, saae den gennem Hessels Ord og med hans Øine.

Korshage med Farvandsmærkerne blev hende en fjern, ensom Kirkegaard med sære Gravminder over fremmede, ukjendte Skibbrudne, Skansehage var hende først nu et historisk Sted med Luftning fra Kanonbaadskrigens og Kapernes Tid, og Høisandene — aldrig havde Caprifolierne og de vilde Roser duftet som nu, aldrig havde Dybesøs Øie havt saa blaåt et Vand, eller Havet, det evige Hav, paa sine langlige Bølger baaret hendes svømmende Tanker saa vidt mod de useete Kyster.

Med blussende Kinder og straalende Øine kom hun om Aftenen hjem, og Ritmesteren saae stolt og bevæget paa hende, kyssede hende paa Panden og sagde: „Aldrig har Du lignet din Moder saa meget som iaften!“

Men Frøken Inge brast i Graad og gik ind i sit Soveværelse.

— Og Hessel. I det Øieblik, han første Gang saae hende, var han bleven slaaet af hendes Skønhed, men samtidig dermed havde han en beroligende Følelse af Sikkerhed, som kom af, at han egentlig mente sig garderet, paa en vis Maade følte sig bundet til hende, den Ubekjendte, som ikke var der. Han kunde, syntes han, være langt mere fri, end han ellers havde kunnet, give sig, som han var, og tale ud, netop fordi dette jo ikke kunde føre videre.

— Saadan gik to Dage, saa kom Omslaget.

Pludselig mærkede han, at han ikke mere kunde tale naturligt med hende; thi skulde han tale nu, kunde det alligevel føre, hvorhen det skulde være — og hun var jo dog ikke den Rette, ikke Den, for hvis Skyld han var kommen til Rørvig.

Det var nu *den* Form, under hvilken den store

Tvivl om, hvorvidt en stor Afgjørelse ogsaa er den rette, mødte frem for Hessel.

Og saa besluttede han sig til at reise, men kunde ikke; han vilde undgaa Ritmesterens Hus og søgte det dog, han blev underlig faamælt og næsten sky — Parbo mærkede det ogsaa.

Henimod Solnedgang var Hessel gaaet ud ad Høisandene. Parbo gik ind til Ritmesterens — Frøken Inge var alene hjemme, men saae noget skuffet ud, da hun opdagede, det var ham.

— „Undskyld, Frøken,“ begyndte han, „jeg har een Gang afsløret Deres Incognito — jeg kommer til at gjøre det en Gang endnu: det var Dem, der stod paa Stenen den Aften!“

Frøken Inge vendte Hovedet bort, men svarede ikke.

„Sig det til Hessel, Frøken,“ vedblev han, „gaa ud ad Høisandene, saa møder De ham, og sig det saa!“

„Det kan jeg ikke!“

„Herregud, er det saa svært! — Naa, kan De ikke, saa lad være, gaa ham blot imøde! — Men Solen brænder stærkt paa nu, den stikker formelig, saa hvis De har den Hat, De bar den 13. Juni, med herud, saa tag den paa — den har jo en bred Skygge. Gjør De nu blot, som jeg siger!“

Fem Minutter senere gik Frøken Inge ud ad Høisandene, og hun havde en stor, hvid Hat med mørke Sirener og lyse Guldregn paa — saadan en Hat havde Høisandene aldrig seet.

— Og lykkeligere Par end det, der kom tilbage en halv Time senere, det havde Høisandene sjelden seet.

„Og det var Dig, Parbo, der sagde til Inge, at hun skulde møde mig og tage — nei, det glemmer jeg Dig aldrig!“ sagde Hessel.

„Ja, det var jo mig. Du sagde ganske vist for nylig til mig, at min Handlemaade ved en given Leilighed ikke var *fair play*, men jeg skal sige Dig, naar jeg veed, der spilles om Noget — og naar det oven i Kjøbet ikke er mig selv, der har Spillet — saa sviger jeg ikke Couleur!“

— „Du kan da takke mig for, at Du kom herud, Niels,“ sagde Blom siden, „for det var da mig, der overtalte Frøken Krag skjold til at skrive Brevkortet!“

Og imens strøg Ritmesteren med sin Haand over Datterens Haar og sagde:

„Ham vilde Din Moder have syntes om, Inge!“

Brylluppet stod i October, men Stenen udenfor Holmens Kirke er hverken bleven vendt eller yderligere undersøgt, thi Parbo er nu ganske overbevist om, at Korset kun er et ganske almindeligt Stenhuggermærke, og Blom er saa optaget af sine kommende Undersøgelser om Stedet for Isøremarkedet, at ogsaa han nu har mistet al Interesse for Stenen, som han slet ikke længere sætter i Forbindelse med Marsk Stig — navnlig efter at han af den unge Fru Hessel har erfaret, at det vistnok kun skyldtes en Forvexling eller Feilhuskning fra hendes Side, naar hun i sin Tid mente at erindre, at den gamle Fisker skulde have talt om Gravsten, der var solgt fra Rørvig Kirke.

Men hvis Nogen alligevel skulde have Lyst til at underkaste Hessels „historiske“ Sten en nøiere Undersøgelse, førend Fodgjængerens Skridt helt har slidt dens svage Kors ud, da den er let at finde: naar man fra Holmens Bro gaaer over ad Børsen til, er det den 55. Sten i den anden Fliserække fra Kanalen.

HENRIK PONTOPPIDAN.

Henrik Pontoppidan, der hører til en af Danmarks navnkundigste Slægter, hvis Medlemmer i skiftende Tider har gjort store Indsatser i dansk Aandsliv, er født i Fredericia den 24. Juli 1857 og er Søn af Sognepræst Dines P. Han tog Realeksamen og polyteknisk Adgangseksamen samt Ingeniøreksamens første Del, men forlod derefter Studierne for at tage Plads som Lærer paa Broderen, Morten Pontoppidans Højskole i Hjørlande, og her saavel som under sit senere Liv paa Landet lærte han vore Bønder godt at kende. Han debuterede i Ugebladet „Ude og Hjemme“ med en Fortælling „Et Endeligt“ (1881), men allerede et Par Aar før havde han skrevet „Kirkeskuden“, og i 1883 udkom „Sandinge Menighed“, der ligesom de følgende Arbejder henter sit Stof fra Præste- og Bondeliv. Lignende sande og djærve Folkelivsskildringer finder vi i „Landsbybilleder“ (1883), „Fra Hytterne“ (1887). En meget smuk Bog, fyldt af ægte Natursans, er „Minder“ (1890), samme Aar udgav han sin stærkt politiske „Skyer“, Skildringer fra Provisoriernes Dage, bidsk og skarp i sin Satire. Ejendommelige og aandfuldt fortalte er „Krøniker“ (1890), hvorefter her er optaget „Ørneflugt“, „Menneskenes Børn“ og „Den kloge Mand“. Herefter følger hans betydelige Tids- og Samfundsskildringer i de tre store Fortællinger „Muld“ (1891), „Det forjættede Land“ (1892) og „Dommens Dag“

(1895); de samles under Fællestitlen „Det forjættede Land“. Disse tre Romaner er noget af det mest fremragende, nyere dansk Litteratur ejer, baade i Retning af kunstnerisk Form og Indholdets dybe Værdi.

Lige saa betydningsfuldt er Pontoppidans andet Hovedværk „Lykkeper“, der udkom i 8 Bind fra 1894—1905. Disse Bøger skildrer et Menneskeliv med dets Brydninger, Udvikling og endelige Opgør og giver en levende Skildring af Samtidens Tider og Typer. Ind imellem disse store Arbejder har Pontoppidan skudt saa fine og aandfulde Smaafortællinger som „Nattevagt“ og „Den gamle Adam“ (1894), „Højsang“ (1896), „Lille Rødhætte“ og „Det ideale Hjem“ (1900) og endelig Skuespillet „De vilde Fugle“ (1902).

Pontoppidan er Mester i sit Sprog, Realist i sin Skildring, en dyb, forstaaende Menneskekender.

MENNESKENES BØRN

En skyfri Sommermorgen blev to Mænd færgede over en bred og spejlklar Fjord.

Den ene var en statelig, krumbøjet Olding med et langt, gullig-hvidt Skæg, der i Enderne var næsten grønt af Ælde. Han sad med begge de knoklede Hænder hvilende paa Haandtaget af en Stav og stirrede ubevægeligt frem for sig under de buskede Bryn med et uudgrundeligt Blik.

Den anden var baade yngre og meget mindre af Væxt. Han havde et pluskæbet, rødsprængt Ansigt med to Totter sort Kindskæg under Ørene og store, mørkeblaa, hvælvede Briller for Øjnene.

Begge vare de fattigt klædte i gamle sorte Klæder, havde store, bredskyggede Hatte paa Hovedet og en Voxdugsransel over Ryggen. I det hele lignede de noget midt imellem en Haandværkssvend og en omvandrende Missionær.

Det var Vorherre og Sct. Peder.

Færgemanden, en bjørnebred, rødskægget Fjordfisker, stod oprejst i Bagstavnen af Baaden, som han førte frem gennem det blanke Vand ved Hjælp af en Vrikkeaare, mens han med et Smil betragtede de to løjerligt udseende Fremmede.

„Fanden, om jeg kan faa i mit Ho'de, hvad I vil

derover for, go'e Mænd," genoptog han en nylig afbrudt Samtale. „Som jeg siger jer — der er ikke andet end forbandet Død og Djævelskab derovre. Ikke har der været saa meget som en Taare Regn i fem Guds Maaneder, saa I kan da begribe, hvad for en Elendighed I kommer til. Om I derfor vil lyde mit Raad, saa vær ikke saa storpaaendes og vend heller Næsen en anden Vej — for ellers kommer I kanske til at ligge med den i Vejret, før I faar læst over paa jeres Fadervor. De kreperer derovre baade Nat og Dag saa hastig som Fluor i Frost, og ikke er der saa meget som en Skillingskringle at faa i hele Sognet.“

„Ja, saa passer det just for os at komme derover,“ svarede Sct. Peder; han sad med Hænderne paa Knæene og vuggede frem og tilbage, mens han kiggede paaskøns over Brillerne. — „Saa trænger jo de Ulykkelige mere end ellers til Guds Ords Trøst.“

„Fanden med Guds Ord, go'e Mand — dem bliver de Godtfolk sgu ikke fede af! Nej, Vorherre skal bare give dem en god Bløde Regn, saa kan han Pine-død spare sig sin Trøst.“

»Nu taler du jo bespotteligt!“ vedblev Sct. Peder strengt. Han havde hørt sin Herre sukke dybt ved Fiskerens Ord. „Tænk dog paa din evige Salighed, Menneske!“

„Min Salighed? Aa! Den giver jeg syv Traad i en Hose, Fa'er! Naar Vorherre er af den Slags, at han kan lade Menneskene ligge og lide og pines værre end Ormekryb og af Dødsenshunger æde baade Rotter og Lus og deres eget Skarn — saa er han ikke den Mand, jeg har anset ham for! Og jeg siger bare, at naar han kan have Sind til at bære sig saadan ad imod os det bitte Stød, vi lever her paa Jorden, — saa kan En sgu aldrig vide, hvad han kan hitte paa at pine og plage os med deroppe i Evigheden.“

Sct. Peder sitrede af hellig Harmes. Hans Ansigt var sprængrødt.

Endnu beherskede han dog sin Vrede og sagde fromt og formanende:

„Lad ikke din Tunge forføre dit Hjærte, min Ven! Glem ikke, at din himmelske Fader kan høre ethvert af dine Ord.“

„Saa—aa? Kan han det? Det troer jeg ellers ikke noget paa. Jeg tænker nu, at Vorherre maa være mere døv end min gamle Spindemoster, siden han ikke hører alle de Jammerskrig og Bønner, der sendes op til ham i disse Dage. Eller kanske han putter et Par Bomuldsskyer i Ørene for ikke at høre noget. Det kan jo være troligt nok! For havde han bare saa meget Hjærte i Livet som en Sild, skulde han vel ynkes over al den Elendighed, han har lavet sammen her paa Jorden.“

„Formastelige!“ raabte nu Sct. Peder og vilde springe op fra Toften, — men Vorherre lagde i det samme Haanden paa hans Arm og mumlede sagtmodigt:

„Stille, Peder!“

Saa sank Sct. Peder atter tilbage paa sin Plads og begyndte at bede sagte.

Lidt efter naaede Baaden Fjordbredden, og de to Vandringsmænd steg i Land.

*

*

*

Vorherre og Sct. Peder fulgte en Sti, der drog sig tværs igennem Landet, og de var ikke komne mange Skridt frem, før de rundt om sig saa' de uhyggelige Spor af Tørkens og Hungersdødens Ødelæggelser.

Paa de store, afsvedne Marker var der ikke levnet et Straa. Det saa' ud, som om Ildsluer var gaaede hen over dem. Den fede Muld, der dækkede Jorden, laa hen som et tørt, rødbrunt Askelag, som ved det mindste Vindpust sattes i hvirvlende Bevægelse og fyldte Luften med et kvælende, melagtigt Støv. Gennem dette Støv skimtedes Solen kun som en stor, blodig Maane, og hele Landet var indhyllet i en

brandrød Taage, saa man næppe kunde se hundrede Skridt omkring sig.

Spredt rundt om paa Markerne laa stinkende Aadslers af styrtede Kreaturer, — nogle allerede halvt sammenfaldende Skeletter, blegede af Solen, andre med fire stive Ben i Vejret, opsvulmet Mave og dødningegrinende Mund. Oven over flagrede Flokke af store, forpjuskede Fugle tavst omkring med blodige Fjer og matte Vingeslag.

Der hørtes i det hele ingen Lyd. Det var, som om hele Jorden strakte sig i den sidste stumme Døds-krampe. Fra en ganske afbladet Skov slæbte en Ræv sig frem paa Bugen, med skabet Pels og Tungen hængende som et Stykke bleg Tarm ud af den ene Mundvig. Tre Skridt krøb den frem; saa vaklede den og faldt; — krøb atter tre Skridt, vaklede og faldt.

Omsider naaede de to Vandringsmænd en Landsby, hvis Straatage var blevne ganske hvide af Solen, og hvis Gadekær var udtørret, saa Bundens stive Ler havde slaaet dybe, gabende Revner.

Her mødte dem et endnu uhyggeligere Syn. Mange af Hytterne stod allerede tomme, og gennem Døre og Vinduer bredte en forfærdelig Stank sig ud paa Gaden fra de ubegravede Lig, der laa derinde og raadnede op i Sengene. Fra andre Huse lød høje Smertensskrig, Jammer og Bønner. Flere Steder laa Folk midt paa Gaden og vred sig i de sidste Krampe-trækninger — halvnøgne, mørkebrune Menneskeskeletter, bedækkede med Saar og Skarn. Ved et Hjørne laa en hel Klynge og strakte de matte Hænder mod Himlen, anraabende om Barmhjertighed — Mødre med deres henvisnende Børn, Oldinge og unge Piger, hvis Hovedhaar Tørken havde afsvedet.

Da Sct. Peder saa' denne Elendighed og hørte disse tryglende Bønner, smeltede hans Hjærte, og han vendte sig mod sin Herre og sagde:

„Kære Mester! Vend din Vrede fra disse ulykkelige! Hør, hvor de angrer og beder!“

Men Vorherre stirrede frem for sig med sit uudgrundelige Blik. Det var som om han ikke hørte Sct. Peders Ord, — og de vandrede videre mellem uddøde Huse og halvt fortærede Menneskeaadsler.

Tilsidst kom de op til Kirken, hvis Malmklokker i de sidste Maaneder havde kimet Dag og Nat for at paakalde Herrens Naade.

Allerede udenfor Indgangsdøren saa' de en sammenstimlet Skare af udhungrede Stakler, der havde slæbt sig derhen paa Haand og Knæ for at slippe ind i Helligdommen. Men derinde var der fuldt helt op til Alteret, og Luften under de høje Hvælvinger genlød af de ulykkeliges Anraabelse og var mættet af Stanken fra deres Urenhed og Saar Det saa' ud, som om alle Kirkegaardens gustne Døde var stegne op af deres hensmuldrende Kister og havde samlet sig paa Kirkens Gulv. Fra alle Stolestaderne straktes de visne Knokkelarme mod Himlen, og i de dybe Øjenhuler græd de bristende Øjne uden Taarer. Kun Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og sov inde i sit lukkede Stade, struttede af Fedme. Thi til Kirken havde alle bragt deres sidste Kande Most og ofret deres sidste Simle for at formilde Gud og bortvende hans Vrede.

Og Præsten tog sig en ny Pris, slog Næven i Prædikepulten og raabte:

„Thi jeg siger eder, I ugudelige! I frække! — saa længe I ikke giver Gud Herren alt, lige til Eders eget syndige Kød, skal den evige Forbandelse hvile over Eder — —“

Men Sct. Peder ynkedes over denne Nød, og han vendte sig atter mod sin Mester og sagde:

„Herre! Herre! Forbarm dig dog over dem! Hør, hvor de angrer og beder!“

Men Vorherre stod, som om han ikke hørte hans Ord; og mens Larmen af de ulykkeliges Bønner steg

alt højere under Kirkebuen, saa' Sct. Peder ligesom et saligt Smil glide hen over hans Mesters Aasyn.

Da forfærdedes Sct. Peder i sit Hjærte, og han raabte:

„Herre! Herre! Er du den Miskundhedens Gud, som du siger — da vis Barmhjærtighed her! Thi ellers troer jeg dig ikke længer og vil ikke tjene dig Hører du ikke, hvor de raaber? Føler du ikke deres blødende Anger?“

Da saa' Vorherre bedrøvet paa Sct. Peder og sagde:

„Peder! Peder! Nu taler jo din Mund som Færgemandens før. Men denne Gang skal din Vilje ske — thi din Tvivl vil jeg afvende, og du skal blive seende!“

Dermed forlod de Kirken, og da de havde naaet Toppen af en stor Høj udenfor Byen, opløftede Vorherre sine Hænder, — og se! — fra Horisonten steg store, sorte Skyer, og Solen formørkedes, og Regnen strømmede ned.

Og Regnen blev ved at strømme — —

*

*

*

I fire samfulde Uger strømmede Regnen ned over det udtørrede Land.

Da begyndte det først at grønnes nede langs med Moserne; Bække og Aaer gav sig til at svulme, og Skoven skød nye Knopper. Snart pippede ogsaa Grønsværet frem rundt om paa Bakkernes fede Muld, som Hungersdødens Aadsler havde gødet; Lærkerne vendte tilbage, Stær og Irisk begyndte at fløjte . . . Da Høsten kom, stod det hele Land og bugnede af en Rigdomsfylde, hvortil man aldrig havde kendt Mage.

Paa denne Tid vendte just Vorherre og Sct. Peder tilbage til Egnen.

Overalt var man i travl Beskæftigelse med Indhøstningen af Himmels rige Gaver, og paa alle Vejene mødtes de to Vandringsmænd af svingende Kornlæs

med fuldbarmede Høstpiger og tykhovede Karle, der lo og gantedes i Halmen.

Karlene løftede Brændevinsdunken højt i Vejret, idet de fo'r forbi, og skreg: „Skaal, I Gamle! Skal det være en Go'taar?“

Men Pigerne rakte Armene ømt ud imod dem og sang:

»Kom, du søde, kys mig varm,
naar jeg ligger i din Arm!«

Men af ingen Mund hørtes Herrens Navn nævnet eller hans Gerninger lovpriset.

„Forstaar du nu, Peder?“ spurgte Vorherre.

Sct. Peder svarede ikke, og de gik ind i Landsbyen.

Her sad Konerne ude paa Stenflisen foran de smukke, nyopførte Huse, med trinde Pattedglutter ved de mælkespændte Bryster, og drak Kaffe, sladrede, fjasede og lo. En stor, ny Kro var bleven bygget midt i Byen med Kaglebane, Gyng og en stor Dansesal, i hvilken Værten allerede var travlt beskæftiget med Forberedelserne til det store Høstgilde, som en af Dagene skulde afholdes dér. En Flok drukne Mænd sad derinde i Skænkestuen og bandede og skændtes.

Men intet Sted hørtes Vorherres Navn nævnet eller hans Gærninger priset.

„Forstaar du nu, Peder?“ spurgte Vorherre.

„Herre!“ hviskede Sct. Peder og saa' mod Jorden.

Til sidst kom de op til Kirken, hvor Malmklokkerne netop kaldte Menigheden sammen til Andagt og Guds Lovsyngelse. Men kun et Par frugtsommelige Koner og en Krøbling sad og halvsov inde i Stolestaderne; og Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og nikkede sørgmodigt inde i sin lukkede Stol, saa begge helt uhyggelige ud i deres spøgelseagtige Magerhed.

Og Præsten foldede sine Hænder og sukkede ud i den tomme Kirke:

„Thi jeg siger eder, kære Venner — o, mine kære Venner! — Herren forlanger intet, slet intet af Eder. Blot I ikke vil glemme ham, — blot I vil huske paa, at han er Eders. ejegode, himmelske Fader — —“

Da de to Vandringsmænd var komne ud af Kirken, sagde Vorherre:

„Nu, Peder?“

Da sank Sct. Peder hulkende til sin Mesters Fødder og kyssede hans Haand.

„Herre! Herre! — Tilgiv mig!“

ØRNEFLUGT

Dette er Historien om den unge Ørn, der som gulnæbbet Unge blev funden af nogle Drenge og bragt ind i den gamle Præstegaard, hvor nænsomme Mennesker tog sig af den og fik den kær, saa man ikke senere formaaede at skille sig ved den. Ligesom Eventyrets „grimme Ælling“ voksede den op her mellem skræppende Ænder og kaglende Høns og brægende Faar, og saa vel befandt den sig efterhaanden i disse Omgivelser, at den blev baade stor og bred, ja — som Præsten sagde — „formelig lagde sig Mave til“.

Den havde sit Stade oppe paa et gammelt Plankeværk ved Svinehuset, hvor den sad og passede paa, naar Pigen kastede Affald ud fra Køkkenet. Saasnart den fik Øje paa den store Dorthé, kastede den sig ned paa Stenbroen og vraltede det fyldte Fad imøde i det burleske Sækkeløb, hvori Æterens Kongebørn bevæger sig paa Jorden.

Det kunde vel en og anden Gang hænde, især paa stormfulde Dage, eller naar et Uvejr trak op, at der vaagnede en ubestemt Længsel, en taaget Hjemvefølelse i den fangne Himmelætlings Bryst. Den kunde da sidde i halve Døgn med Næbet trykket ned i Brystets smudsige Fjerklædning uden at røre sig og uden at ville æde. Og pludselig kunde den da sprede

Vingerne, ligesom favnende ud i Luften og kækt svinge sig i Vejret, . . . men det blev altid kun en stakket Flugt, Vingerne var forsvarlig stækkede; efter et Øjeblik ubehjælpssom Flagren faldt den ned paa Jorden, hvor den i sin Fortumlelse først gjorde et Par smaa sidelænds Hop og derpaa med fremstrakt Hals løb hen og forputtede sig i en mørk Krog ligesom for at skamme sig.

Paa denne Vis havde den levet i et Par Aar, da det hændte, at den gamle Præst blev syg og døde; og i den Forvirring, som deraf opstod i Præstegaarden, glemte man efterhaanden at tage Vare paa den kongelige Fugl — „Klavs“, som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre Husfugle, altid fredsommeligt, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at faa over Næbet af Præstedøtrene, naar den engang imellem fandt paa at gøre sin medfødte Overlegenhed gældende overfor Smaakravlet. Men saa hændte det en Dag, da en frisk Søndenvind blæste Foraar og Varme ind over Landet, at den pludselig befandt sig oppe paa Møningen af den store Ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommen derop.

Den havde — som saa ofte før — siddet og drømt vemodigt oppe paa sit Plankeværk og i et Anfald af ubestemt Frihedslængsel udbredt Vingerne til Flugt; men i Stedet for som ellers at dratte ned paa Stenbroen var den bleven løftet op i Luften med en saadan Fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde Fodfæste.

Og nu sad den deroppe paa den høje Tagryg, aldeles forstumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set Verden fra saa højt et Stade. Ivrig drejede den Hovedet, nu til den ene Side, nu til den anden, indtil den — uimodstaaeligt draget af Himmelblaaet og de sejlene Skyer — paany bredte Vingerne ud og lod sig løfte, . . . først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, . . . hvorpaa den pludselig med et

vildt Frydeskrig svang sig i en stor Bue højt op i Luften. Den følte med eet, at den var Ørn. —

Landsbyer, Skove og solbeskinne Sør gled bort under den. Højere og højere steg den imod den klare Himmel, beruset af den vide Horisont og sine Vingers Styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme Rum omkring den gjorde den urolig, og den saae sig om efter et Hvilested.

Lykkeligt naaede den en fremspringende Fjældkant højt oppe over Floddalen. Men idet den her — endnu lidt svimmel — kiggede sig om efter Præstegaardens og Ladelængens høje Mønning, grebes den af en ny Bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed Land svævede dens Blik til alle Sider. Ikke en kendt Plet, ikke en Tilflugt, saa langt dens Øje rakte.

Over dens Hoved løftede sig Fjæld bag Fjæld — bratte, nøgne Klippevægge uden et Plankeværk til Læ for Stormen. Og derude i Vest bag det aabne Land gik just Solen ned i blodrøde Aftenskyer, der varslede Uvejr og mørke Nætter.

En beklemmende Følelse af Forladthed sneg sig ind i den unge Kongeætlings Bryst, alt som Aftenens gulblege Taager indhyllede Dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en Flok Krager, der drog skræppende forbi paa Vejen hjem til deres Reder dernede omkring de lune Menneskeboliger. Med Næbet trykket ned i Brystet, Vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille paa det øde, tavse Fjæld.

Da suser det med eet i Luften over dens Hoved. En hvidbrystet Hunørn kredser deroppe under den flammende Aftenhimmel.

En Stund sidder den med fremstrakt Hals og besinder sig paa dette fremmede Syn. Men pludselig er det forbi med al Raadvildhed. Under et mægtigt Brus af de udspændte Vinger svinger den sig i Vejret og er i næste Øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild Jagt ind over Bjærgene . . .

Hunørnen bestandig forrest og højest til Vejrs, „Klavs“ lidt anstrængt bagefter, gumpetung og stakaandet.

Snart er de oppe mellem Højfjældene. Endnu skinner Solen paa de højeste Toppe, mens de sejler frem over Bjærgenes Rygge i Aftenens Skumringstaager.

Klavs hørte under sig det mørke Sus af store Skove og Drønene af Elvene i de dybe Slugter.

„Mon hun dog ikke vil sætte sig?“ tænker han, uhyggelig tilmode ved dette uforklarlige Bulder. Han har næsten heller ingen Vejr mere og føler Vingerne saa matte, saa tunge.

Men højere og højere stiger Hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende Bjærgrygge, — lokkende, kaldende.

De er kommen ud over en endeløs Stenørken, hvor mægtige Klippeblokke ligger kaotisk væltede over hinanden som Resterne af et omstyrtet Babelstaarn. Da aabner med eet Udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende Skyer svæver som et Drømmesyn de evige Snetinders overjordiske Rige, ubesmodset af det levendes Færden, kun Ørnens og den store Stilheds Hjem. Det sidste Dagskær ligger og ligesom blunder deroppe paa den hvide Sne. Bagved staar den mørkeblaa Himmel fuld af rolige Stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin Flugt og sat sig paa et Klippestykke. Rystende af Kulde og Uhygge sidder han der og stirrer op paa dette hvide Dødningsland, paa disse store Stjerner, der blinker ned til ham gennem Mørket ligesom onde Katteøjne.

Og atter vender hans Tanker vemodigt tilbage til det Hjem, han har forladt. Han tænker paa sin lune Plads bag Plankeværket og paa den hyggelige Andegaard, hvor hans smaa Venner nu sidder paa deres Rækker og sover sødt med Hovedet under Vingen. Han tænker paa de smaa trinde Grise, der nu ligger i en Klynge hos Moderen og drømmer med Pattervorten i Munden, og paa den tykke Dorthe, der vil

komme ud fra Køkkenet med det dampende Fad, naar Kirkeklokken har ringet Solen op.

Oppe fra den frostklare Luft bliver Hunørnen ved at kalde. Men Klavs breder tyst Vingerne ud og lister bort den Vej, han er kommen, . . . først nølende . . . tvivlraadigt flakkende fra Klippeblok til Klippeblok . . . men snart hurtigere, utaalmodigere, jaget af sin Skræk, sin Uro, sin søde Længsel — hjem — hjem — hjem!

Først den næste Morgen naaede den tilbage til Præstegaarden fra sin ubetænksomme Flugt. I nogle Øjeblikke holdt den sig svævende over det kære Barndomshjem, ligesom for at forvise sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Saa dalede den langsomt ned.

Men en Ulykke skulde ske. Avlskarlen, som tilfældig havde faaet Øje paa den, og som endnu intet havde hørt om Klavs's Forsvinden, var hastig løbet ind efter sin Bøsse og havde stillet sig paa Lur bag en Træstamme for at fyre paa den formodede Hønsøver, saasnart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man saa nogle Fjer flyve ud i Luften, — og som en Sten sank den døde Klavs lige ned i Møddingpølen. —

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et Ørneæg, naar man er vokset op i Andegaarden.

DEN KLOGE MAND

Det hændte engang — lad mig sige: engang i gamle Dage — at en forstandig Mand, der var paa en vigtig Forretningsrejse til den store Leipziger-Messe, en Aften ankom med Postvognen til en lille By, hvor han skulde overnatte.

Til hans store Ærgrelse viste det sig næsten umuligt at faa Logi. Med sin Vadsæk i Haanden maatte han gaa fra Gæstgivergaard til Gæstgivergaard, indtil han endelig ved grove Ord tiltvang sig Besiddelsen af et elendigt lille Kammer i „Det blaa Pigeøje“, der var beliggende langt inde i en mørk Smøge bagved Domkirken.

Sagen var, at man den næste Dag ventede en ung Prins af Blodet og hans Gemalinde, der agtede at tilbringe Sommeren paa et Lystslot der i Nærheden. Fra hele Omegnen var Folk strømmet dertil for at se det høje Par, naar det paa sin Rejse kørte gennem Byen. Den hele Stad var i Festdragt; paa Torvene var der rejst Æreporte, fra alle Husene vajede Flag, ja — takket være den længe imødesete, betydningsfulde Begivenhed — havde Byens Hovedgade endelig faaet den nye Brolægning, som Befolkningen i mere end en Menneskealder havde sukket efter.

Det maa nemlig stadig erindres, at det foregik i

gamle Dage, i hine uoplyste Tider, der nu synes os at tilhøre Menneskehedens Barndom.

Den fremmede Rejsende, der som udtrykkeligt bemærket — var en saare forstandig og derfor ogsaa fremskreden Mand, blev grebet af en fribaaren Borgers Harm, da han erfarede Grunden til Røret i Byen.

„Hvilken Latterlighed!“ sagde han til den gamle Kældersvend, der havde fulgt ham op paa Kammeret for at tænde Lyset paa hans Natbord. „At tænke sig sligt! I vort Aarhundrede!“

Ikke desmindre tog den bedagede Svend nu nogle Bliktegn op af sin Lomme og sagde, som om han slet ikke havde forstaaet ham:

„Herrens Postvogn afgaar i Morgen Klokken et fra „Det bugede Krus“. Det høje Herskabs Ankomst er berammet til Klokken elleve. Herren har altsaa god Tid til at se Indtoget, før De tager afsted.“

„Bliv mig fra Livet med det Indtog! Tror han, Mosjø, at jeg lader mig imponere af en Smule forgyldt Karosse og et Par skrammererede Lakajer!“

Men saasnart han tav, tog den bedagede Tyende lige uforstyrret til orde:

„Om Herren skulde ønske en Billet til den store Tribune paa Torvet, saa har jeg her endnu et Par tilbage. De koster en Rigsdaler Stykket. Der er ikke andre at opdrive i hele Byen. Der har været en voldsom Rift om dem i de sidste Dage.“

Men nu var den Fremmedes Taalmodighed tilende.

„Vil han se, han kan komme afsted. Har man hørt Mage! ... Herut, siger jeg!“

Sagtmodig rystede den Gamle paa sit graa Hoved og trissede afsted.

Den næste Morgen skinnede Solen over den festsmykkede By, og den Fremmede fik rig Lejlighed til at ærgre sig, da han skred gennem de menneskemylrende Gader, hvor Husene var behængte med Guirlander, Vaabenskjolde og kostbare Tæpper. Flere Steder stod Folk allerede taalmodig opstillede langs

den Vej, som den fyrstelige Vogn skulde passere, og fra alle Gadehjørnerne skreg Visekællingerne med en i Dagens Anledning forfattet Festsang:

„Salige Stund, da vor naadige Fyrste os gasted.“

„At tænke sig! . . . I vore Tider!“ blev han ved at mumle hen for sig.

Intet oprørte ham dog mere end den glade Selvtilfredshed, som dette Molbofolk bar tilskue midt i sin nedværdigende Trældom. Og i denne Harmе blandede der sig efterhaanden en Masse bitre Følelser af en mere personlig Art.

Idet han saaе paa disse enfoldige Mennesker i deres kostbare Silke- og Fløjlsdragter og betragtede deres store Butiker og prægtige Privathuse, der tilsammen vidnede om en Velstand, som han med sin udviklede Intelligens hidtil forgæves havde eftertragtet, paakom der ham — som saa ofte før — en mørk og knugende Følelse af, at en uafværgelig ond Skæbne forfulgte alle fribaarne og fremskredne Aander her i Verden, medens Lykken alene var forbeholdt Tosserne og de vindige Narre.

Bombommelom! . . . Trateratra!

Trommemusik og Messingmusik vakte ham op af disse bitre Tanker. Han var naaet hen til Byens Aksestov, hvor en Kæmpetribune var rejst mellem fire vimpelbehængte Mastetræer. Her skulde den egentlige Modtagelse finde Sted med en Tale af Borgmesteren og Sangpræstation af Kirkens Kordrenge. Den store Plads var allerede sort af Mennesker, og i de omliggende Huse var alle Vinduer og Altaner overfyldte af hvidklædte Damer og Børn.

Men nu aabnede Menneskemassen sig ud mod den Sidegade, hvorfra Hornmusikken lød. I skarlagensrøde Uniformer, med alenhøje Læderchaco't'er og lilla Pompons marscherede Borgervæbningen ind paa Pladsen, livlig hilst af den militært begejstrede Befolkning. Senere ankom en Afdeling højtidelige Magistrats-

embedsmænd med skinnende Kalvekrøs og Pergamentsruller under Armen. Efter dem fulgte en Forening af gamle, gemytlige Krigere, der bar eet Erin-dringsstegn paa Brystet og et andet i Form af en viol-blaa Næse midt i Ansigtet. Saa kom der mere Musik. Efter denne fulgte et langt Tog af Haandværkere med deres ærværdige Laugsfaner, dernæst en Skare ny-klippede Skolebørn og sluttelig det populære Brand-korps med Byens Sprøjter, Spande og Stiger, hvilket altsammen skulde paradere ved Indtoget.

Med Haanden i Siden og støttet til sin Stok havde den Fremmede medynksfuldt betragtet dette Optog fra det øverste Trin af en Stentrappe. Idet nu den sidste Brandmand svingede ind paa Torvet, og da samtidig Borgervæbningen i Forening med Byens Vægtene begyndte at trænge Folkesværmen tilbage for at gøre Passagen fri, steg han ned af Trappen og gik med majestætiske Skridt ad nogle Sidegader hjem til Gæstgivergaarden.

Han havde besluttet alligevel at skaffe sig en Billet til den store Tribune. Da Tilfældet nu engang havde ført ham hertil paa denne Dag, vilde han dog sikre sig en Plads, hvorfra han uden at risikere Liv og Lemmer kunde følge denne latterlige Komedie i dens videre Forløb.

Straks, da den gamle Kældersvend fik Øje paa den Fremmede, udbredte han, endnu før denne selv havde ytret et Ord, beklagende sine tynde Arme og fortalte, at han for et Øjeblik havde solgt den allersidste Billet til den store Tribune. Derimod havde han tilfældigvis en Billet til den lille Tribune, der ellers var forbeholdt Byens Honoratiores. Dersom Herren maa-ske — —

„Spar den Snak!“ afbrød han ham kort. „Hvormeget koster den?“

„Fem Rigsdaler!“

„Fem Rigsdaler! Er han gal! Fem Rigsdaler! Bring mig øjeblikkelig et Blækhorn og Papir op paa mit

Værelse. Og vil han saa være saa god at sørge for, at mit Tøj bliver bragt til Postvognen i god Tid?"

Dermed gik han op paa sit Kammer, tog sin Skrivemappe frem og satte sig til at arbejde.

„Fem Rigsdaler!“ mumlede han hen for sig, idet han dyppede Pennen. „Har man hørt Mage!“

Han vilde nytte de tilbageværende Timer til at skrive et Par Forretningsbreve. Men heller ikke heroppe fik han Ro. Først var der en Sangforening, som drog i Procession ud til Festpladsen under Afskraalelse af Nationalsangen; og bagefter dreves han til Vinduet ved Lyden af en Kareth, der hastig rumlede ind i Gyden og standsede foran en ærværdig Hjørnegård ligeoverfor Kirken for at afhente Domprovsten. I skinnende Silke-Ornat og med Kommandørkorset dinglende under Pibekraven blev den gamle Herrens Tjener ved sin Kapellans Arm ledet gennem Porten og løftet op i Vognen, hvor han, fortumlet af Øjeblikkets Alvor, gav sig til at raabe — først paa sin Hat, som han havde paa Hovedet, derefter paa sin Snustobaksdaase, som han havde puttet i sin Lomme, og endelig paa sin Salmebog, som han virkelig havde glemt.

I det samme dundrede det første Kanonskud oppe fra Højderne bagved Byen og forkyndte, at den fyrstelige Vogn var bleven synlig i det fjerne.

Den overlegne Mand gik hovedrystende bort fra Vinduet og satte sig atter tilrette ved Bordet for endelig at fuldføre sine Breve. Men skønt ingen nu forstyrrede, var det ham ikke muligt at holde sine Tanker ved Arbejdet. Han gned sin Næse, han kradsede sig i Haaret, men der kom ikke en Stavelse paa Papiret.

Tilslidst smed han rasende Pennen og gik ned i Restaurationslokalerne.

Allevegne var der tomt; endogsaa den gamle Kældersvend var nu forsvunden. Endelig inde i det allerinderste Værelse traf han en enlig Mandsperson, der

sad rolig ved et Krus Øl og drejede Tømmefingrene om hinanden.

Lykkelig over dog at træffe een Retfærdig i dette Enfoldighedens Sodoma satte han sig hen ved Siden af ham og indledede en Samtale.

„Det er virkeligt et ejendommeligt Optrin, man bliver Vidne til i Deres By,“ begyndte han. „Man veed sandelig ikke, om man skal le eller græde. De gode Folk har saa travlt, som om det i det mindste gjaldt deres Salighedssag. Hvad siger De?“

Den Tiltalte rystede langsomt paa sit store vandkæmmede Hoved.

„Ja, De maa nok sige det!“ sagde han med en fed Tunge, der hindrede ham i at tale rent. „At Folk dog aldrig kan blive klogere!“

„Ja, det er, ved Gud! — det sande Ord! Her kommer jeg iaftes, og straks begynder man at bombardere mig med Billetter, som om jeg var en Nar, der —“

„Og hvad forlangte man saa for Billetten?“

„Fem Rigsdaler! Har De kendt Magen!“

„Ja, det er storartet! Se, jeg var nu saa fornuftig at købe en Billet til den store Tribune straks den første Dag, da Salget blev aabnet. Dengang var Prisen bare fire Mark, og saa fik jeg en af de numererede Pladser paa allerførste Række. Derfor kan jeg nu sidde her ganske rolig, indtil det andet Skud lyder, istedetfor, at man skal puffes og trænges eller staa flere Timer langsad Gaden for at komme til at se noget.“

„Naa saaledes! Hm!“

„For jeg kan nu ikke for min Død fordrage at blive skubbet. Saa vil jeg saamænd næsten ligesaa gerne blive hjemme og slet ingenting faa at se. For det er nu mit Princip, at naar man skal nyde noget, saa skal man ikke trædes paa Tærne eller skubbes ned i en Rendesten. Som nu f. Eks. Borgmesterens Tale — —“

I dette Øjeblik drøede det andet Kanonskud højtideligt over Byen og fik Ruderne til at klirre. Det

meldte, at Fystevognen havde overskredet Broen over Aaen, der dannede Stadens Grænse.

„Nu maa jeg afsted!“ sagde den omsigtsfulde Mand og drak ud af sit Krus. „Ja, De har altsaa ogsaa faaet Billet, kan jeg forstaa.“

„Jeg? Nej, aldeles ikke!“

„Herregud! Det var da kedeligt. Det gør mig virkelig ondt for Dem. Bare De saa faar noget at se.“

„De skal ingen Bekymringer gøre Dem angaaende mig!“ bed den anden ham hurtig af, og et Øjeblik efter var han alene.

Og nu begyndte Kirkeklokkerne at kime. Først Domkirkens vældige Bryggerkedel, og straks derefter Byens øvrige Klokker. Festligt og frydefuldt lød dette himmelske Orkester ned gennem den stille Luft.

Imidlertid sad den fremmede Mand med sammenkneben Mund og trommede med Fingrene paa Bordpladen, alt mens han blev mere og mere bleg. Pludselig raabte han:

„Hاللؤ! Er her nogen? For Pokker! Er her ingen Betjening! . . . Hvor er Kældersvenden? . . . Er der ingen Kældersvend? . . .“

En gammel, tyk Kælling viste sig i Køkkendøren.

„Hvad er paafærde, go'e Herre?“

„Hvor er Kældersvenden, spørger jeg?“

„Kældersvenden . . . Aa, det er kanske den fremmede Herre, der vil ha' den Billet. Tøv lidt, go'e Herre, her har jeg den!“

„Billet? Hvad for en Billet?“

„Ja, han sagde det, gjorde Kældersvenden, at Herren kom nok efter den. Jeg skulde bare bie, sa'e han, saa kom Herren nok og hentede den.“

„Hvad for noget? Hvad sagde han?“

Men der blev ikke Tid til Forklaringer. Det tredje Skud havde allerede lydt og efterfulgtes nu af en dundrende Kanonade, der ganske overdøvede Klokkernes Klemten. Han kastede en Femdalersseddel paa Bordet og gik bort.

Dog forhastede han sig ikke. Han konstaterede udtrykkelig for sig selv, at han gik sin sædvanlige, rolige og afmaalte Gang, med den ene Haand i Vestelommen, den anden bag sin Ryg. Som han i Tankerne sagde: han kom altid tidsnok til det Gøgl!

Da han naaede Hovedgaden, hvor Folkemasserne nu stod opstillede i alenbrede Mure langs begge Fortovene, fremviste han sin Billet for at komme gennem Afspærringen og naa hen til Torvet. Men Vægteren vilde ikke lade ham slippe igennem. Det var forsilde, sagde han. Gaden skulde være fri. Fyrstevognen var allerede kørt gennem den første Æreport og kunde ventes hvert Øjeblik.

„Men jeg har jo Billet!“ skreg Manden ude af sig selv af Raseri. „De skal lade mig passere, naar jeg har Billet!“

Men Vægteren vilde intet høre. Han satte ham sin Morgenstjerne for Brystet og stødte ham uden videre ind i Menneskesværmen. Her fik han ingen blidere Modtagelse. Han blev puffet og knobset og trængt tilbage mod Husrækken, . . . thi virkelig kom endelig den fyrstelige Karosse tilsyne for Enden af Gaden. Skridt for Skridt, med højtidelig Langsomhed, bevægede den sig frem mellem Folketrængslen med sine rødkjolede Forridere og to Haidukker ragende op bag Karmens gyldne Krone. Luften fyldtes af øredøvende Hurraraab, Hattene svingedes og Damerne kastede Blomster, mens det unge Fyrstepar naadigt nikkede og smilede til alle Sider.

Imens stod den kloge Mand trykket flad op ad Muren og rasede. Han var lille af Vækst og kunde derfor slet ingenting se for de opløftede Hatte. Han strakte sig paa Taaspidsen; han raabte, at man skulde tage Hattene ned; ja, saa fuldstændig tabte han tilsidst Besindelsen, at han af lutter forbitret Iver for at komme til at se greb med begge Hænder om en Nedløbsrende og løftede sig tilvejs. Men uheldigvis

glippede Taget for ham og han faldt tungt ned paa Stenbroen.

Den næste Dag laa han i „Det blaa Pigeøje“ med to knækkede Ribben og en forstuvet Fod. Mens den lille Byes enfoldige Beboere atter passede deres Dont i Butikerne og Kontorerne, og mens hans Konkurrenter alle kom ham i Forkøbet ved den Leipziger-Messe, levnede Forsynet ham rundelig Tid til at anstille nyttige Betragtninger over Grunden til den onde Skæbne, der vitterlig forfølger saamange forstandige og fribaarne Foregangsmænd her i Verden, mens Lykken mildeligt tilsmiler Tosserne og de vindige Narre.

NOTER

Juleaften i Hønsehuset

(Skrevet til »Juleroser« 1886)

regalere fr., egl. beværte, betjene kongeligt, her: behandle med.

soppe af gl. Dansk soppe, et Kær eller en Sump = gaa eller vade med bare Ben i lavt, grundt Vand.

Proletarer kaldtes i det gamle Rom de Borgere, som ikke ejede saa stor en Formue, som udkrævedes til at optages i den tredie og laveste Skatteklasse. De var fritagne for at betale Skat og indkaldtes i den ældre Tid kun nødtvungent til Krigstjeneste. — I moderne Sprog betegner Proletarerne den allerfattigste, saa godt som besiddelsesløse Befolkning.

splitter-nøgen. splitter opr. splinter, en gammeldansk forstærkende Forstavelse = aldeles nøgen.

Rutschbane af Tysk rutschen — at glide = Glidebane.

Mejer, egl. Meder, de flade Stænger, hvorpaa en Kælke glider.

Hærværk, oldn. hervirki egl. Voldsgerning udøvet af væbnede Mænd, senere Enkeltmands Ødelæggelse af Ejendom.

Em, oldn. eimr. = fortættet, taagelignende Damp, der danner sig over ophedet Vand. Taage o. l.

variare, lat., = afveksle.

Kommers egl. Tysk Betegnelse for Studentergilde = Støj, Løjer.

chikanere gr. = drille.

interessere, — lat., — drage ind i en Sag.

naiv, lat. — egl. naturlig, ligefrem, her: troskyldig.

Humør af lat. humor. Vædske = Lune, fornøjeligt Sindelag.

Formelys, Lys, støbt i Form i Modsætning til Spiddelys, der dannes ved at dyppe Vægen i Tælle og hænge dem til Afdrypning paa et Spid over en dertil indrettet Gryde.

Stadium gr. Et Tidspunkt af en Tilstands frem-skridende Udvikling.

Kollega, lat., egl. Embedsbroder, her Kammerat.

bælgmørkt o: mørkt som i en Bælg o: en Sæk, paa Tysk hedder det sack-dunkel.

myg (oldn. mjug) bøjelig, blød.

forcere, fr., anstrænge, forstærke.

St. Bendtsgade. Handlingen i denne Fortælling maa sikkert foregaa i Schandorphs Fødeby, Ringsted, hvor St. Bentsgade fører fra Torvet forbi St. Bents Kirke ud til Sorøvejen. Gaden har Navn af den bekendte Kirke, der i det 12. Aarhundrede blev opført af Munkene i Ringsteds Benediktinerkloster; oprindeligt kaldtes Kirken St. Knuds Kirke, fordi Knud Lavards hellige Levninger var hensatte der paa Højalteret, senere faar den efter Benediktinernes Helgen Navn af St. Benedict. Den er Hvilested for Valdemarernes Kongeslæggt.

Profil, fr. = Sidebillede.

skrupsulten bør staves skrubsulten; skrub er et forstærkende Forled, hvis Betydning er ubekendt, jvfr. skrubkedelig, at skrubkoge o. l.; mulig kommer det af at skrabe.

rekognoscere, lat., udspejde, undersøge grundigt.

alskens af gl. d. als konar = als Köns = alle Slags.

Klinkefald. Klinke et enarmet Stykke Jern, der afgiver Lukke for en Dør. Klinkefald: det Tværjærn, hvori Klinken falder ned.

delikateres sig, fr., = gøre sig til gode med.

logisk, gr., her fornuftmæssig, svarende til Anvendelsen.

linde af gl. d. lina, at slappe, gøre løsere, her = lukke paa Klem.

Atmosfære, gr., (skilles Atmo-sfære) egl. Dunstkreds omkring Jorden eller et andet Verdenslegeme, anvendes i Almindelighed om Luft.

Kandis, ar., rensed, krystalliseret Sukker.

Klanke, maaske en Fordrejning af Klampe, en Bøjle, man sætter om Benene paa Dyr for at hindre dem i at løbe.

improviseret, lat., noget, der gøres uden Forberedelse, efter en pludselig Indskydelse.

paa Sned af gl. snið = paa Skraa.

Bindingsværk er en Forbindelse af Træværk i Bygninger, det anvendes til Skillerum og Ydermure og afbindes i Reglen af kvadratisk tilskaaret Tømmer; Mellemrummet fyldes i Almindelighed med $\frac{1}{2}$ Sten tykt Murværk; i gamle danske og tyske Bygninger er Bindingsværk almindeligt.

Luge old. luka = lukkelig Aabning.

Neutralitet, lat., — et partiløst Forhold eller Stilling. Enhver Stat, der under en mellem andre Magter indtraadt Krigstilstand afholder sig fra en hvilken-somhelst Deltagelse til Fordel for den ene af de stridende Parter til Skade for den anden, er neutral, og en saadan Stilling er enhver Stat berettiget til at indtage, uden at den behøver at angive sine Grunde derfor.

aarvaagen, gl. d. = aarle vaagen.

Korrespondens, lat. = Forbindelse.

Individ, lat., = enkelt Væsen.

Race, fr., Stamme, Slægt, Art.

Enemærke, gl. d. af endimerki = Grænseskel.
 benovet, ty. holl., benouw, = indsnævret, smal, =
 ængstelig, betrængt.

Spektakel, lat. spectaculum egl. Skuespil.

mefistofelisk = djævelsk. Mefistofeles er en fra
 det 16. Aarhundrede i Folkesagn forekommende Be-
 nævnelse for en ond Aand, i Almindelighed Djævelen;
 man mener, det betyder lyssky.

Faust. Dr. Johann Faust var en omflakkende Sor-
 tekunstner (født c. 1490), der i Tyskland kom til at
 spille en stor Rolle i Folkelitteraturen. Allerede tidlig
 blev han gjort til Genstand for Digtning i Komedier
 o. l., han fik Betydning for Goethes Digtning. Kom-
 ponisten Charles François Gounod (f. i Paris
 17. Juni 1818, † i St. Cloud 18. Oktober 1893) behand-
 lede i sin verdensberømte Opera i 1859 Faustsagnet
 — efter Goethes „Faust“ —, hvori Mefistofeles er en
 Hovedfigur. Her hjemme opførtes Operaen første Gang
 21. Decbr. 1864, Kammersanger Peter Schram ud-
 førte her mesterligt Mefistofeles' Rolle, hvori „Fanden
 fører Ballet op“ forekommer.

Bas, it., basso = lav. Den dybeste Mandsstemme.

Diskant (middelalderligt Latin) den højeste Art
 Stemme, som oftest Barnestemme.

erotisk, gr. = elskovsfuld.

Episode, gr. (deles: Ep-is-ode) = noget udefra
 indkommende, et Indskud, en Behandling, der ikke
 griber ind i Hovedbegivenheden.

infernalsk, lat., = noget, der hører Underver-
 denen, Helvede til, „Helvedes —“.

irritere, lat., drille, ophidse.

Geni, fr., — her: et godt Hoved.

alkoholdig. — Alkohol eng. egl. Vinaand — al-
 koholdig = indeholdende berusende Drik.

sekundere, lat., = hjælpe.

Junisol

(Skrevet 1907)

I.

Bazaren i Tivoli. „Københavns Sommertivoli“ grundlagdes af Georg Carstensen (f. 1812, † 1857) og aabnedes 15. August 1843. Det kom til at ligge paa en Del af de gamle Fæstningsværkers Grund. Bazaren var opført 1863 efter Arkitekt Stillings Tegning. Den var opført i maurisk Stil og blev først nedrevet 1909 for at give Plads for den nuværende Bazarbygning. Bazar er et persisk Ord, der egentlig betyder Markedsplads.

To Flasker Bordeaux: fra Byen Bordeaux i Frankrig faar man udmærkede røde og hvide Vine, hvis Druer dyrkes langs Bredderne af Floderne Dordogne, Garonne og Gironde.

Pommery er en Art Champagne, opkaldt efter Fabrikantens Navn. Champagne dyrkes i de franske Departementer Ardennes, Aube, Marne, og Haute Marne, den tidligere Provins Champagne. Den bedste faas fra Omegnen af Byen Rheims.

Cigar — Brugen af Cigarer er ført til Evropa af Spanierne, der ved Amerikas Opdagelse lærte den at kende af de indfødte, men først i 1788 oprettedes den første europæiske Cigarfabrik i Tyskland. I Danmark kender man først Cigarer omkring 1810.

Iyrisk — gr. — her = følelsesfuld, fyldt af Stemninger.

stimuleret lat. — ved kunstige Midler vakt.

Energi gr. — Kraftfylde.

Stamhus — Et Gods, hvis Besiddelse ved særlige Regler er sikret en bestemt, i Reglen adelig Slægt.

Magister lat. — en Grad ved Universitetet; betyder egl. Lærer.

producerende lat., = frembringende.

populært lat. — folkeligt.

Christiansborg Slot opførtes paa det gamle

Københavns Slots Grund af Christian d. VI i Aarene 1733—40, brændte den 26. Februar 1794 med Undtagelse af Staldbygningerne, genopførtes i en anden Stil af Frederik d. VI i 1828, brændte atter d. 3. Oktober 1884 og er nu ved at rejses paa ny.

Børsrampen er den stensemurede, skraa Opgang, der fører til Børsens Hovedingang. Børsen er opført 1619—40 af Christian d. IV.

characteristisk = særegen, ejendommelig.

Prospekt maa her nærmest oversættes ved: Udsyn, Udsigt.

Holmens Kirke er bygget af Christian d. IV og indviet 1619, i Aarene 1704—05 tilføjedes det lange Ligkapel, hvori bl. a. Søheltene Niels Juel og Tordenskjold hviler.

Sakuntala er en Sagnfigur fra indisk Digtning: En Kongedatter, som blev kastet bort af sin Moder straks efter Fødselen, men senere fundet af andre og opdraget, til hun traf Kong Dushyanta, der ægtede hende i hemmelig Elskov, men forlod hende, til han senere, da hun bragte ham sit Barn, og Himlens Røst vidnede om hendes Ords Sandhed, vedkendte sig hende. Hun er Hovedpersonen i Indiens berømteste Digter Kalidasas (d. 5.—6. Aarh. e. Chr.) dejligste Værk; dette er paa Dansk udgivet og forklaret af Martin Hammerich.

Stenen, der omtales i denne Fortælling, laa virkelig paa det angivne Sted, da Fortællingen blev skrevet, men er nu fjernet.

Romantik — maa her være; det digterisk spændende.

Mystik — her: det hemmelighedsfulde.

Phantasi — gr. — Opfindelsesevne, digterisk Evne.

Hotel d'Angleterre — et af Københavns største og fineste Hoteller. Det ligger paa Kongens Nytorv paa en Grund, hvor der siden Frederik d. II's Tid har været anseelige Adelsboliger. Efter Branden i København 1795 solgtes Gaarden til en Traktør Gottfried

Rau, der indrettede Traktørsted og Hotel, som kaldtes „det engelske Hotel“ (Hotel d'Angleterre). Den nuværende Bygning er opført i 1873—74 efter Tegning af Arkitekt W. Dahlerup og G. E. W. Møller. Men det er flere Gange siden ombygget og udvidet.

Whisky er egentlig irsk Kornbrændevin.

Apollinaris er et meget kulsyreholdigt Mineralvand fra en Kilde, der udspringer i Ahrweiler i Rhinprøjsen. Det er dog næppe det ægte Apollinaris, Venerne her har drukket, men et kunstigt Mineralvand, der har Navn efter det.

Discussion, lat., Meningsudveksling.

arkæologisk Ære, gr., = Ære som Arkæolog o: Oldgransker.

Dato, it., egl. det givne = den givne Dag, her: i Dag.

Diner, fr., Middagsmad.

Columbus var født i Genova 1446 og døde i Valadolid 1506. Han forlod Havnen Palos i Andalusien den 3. August 1492 for at finde Søvejen til Indien, men kom som bekendt i Stedet til Amerika, hvor han d. 12. Oktober s. A. landede paa Guanahani.

Ferdinand d. Katholske var født 1452, døde 1516, regerede i Spanien fra 1479 til sin Død.

II.

constatere, lat., — godtgøre, føre Bevis for.

Expeditrice, lat., en Dame, der besørger Kunders Betjening i en Forretning.

III.

Kerteminde o: Byen ved Kertinge Fjords Munding blev Købstad under Erik af Pommern i 1413.

Vandalisme betyder raa og hensynsløs Ødelæggelse, især rettet mod Kunstværker eller historiske Minder, fordi det barbariske Folkeslag Vandalerne i det 5. Aarhundrede paa særlig oprørende Maade plyndrede og ødelagde disse.

Pietet, lat., egl. Fromhed, dernæst Kærlighed og Ærefrygt for svundne Tider, afdøde e. l.

Curiosum, lat., egl. „noget, der vækker Nysgerighed,“ siden blot „noget mærkeligt“.

Stubberup Kirke paa Hindsholm er meget gammel, men mange Gange ombygget. Den ligger højt og benyttes derfor som Sømærke. Sømændene kaldte den i gamle Dage „den hvide Jomfru“. I Kirkens Skib findes en stor, flad Gravsten uden Indskrift eller anden Prydelse, Sagnet siger, at Marsk Stig ligger begravet her. Kirken er indviet til St. Laurentius.

Harthugger er en Stenhugger, som til Brolægning o. l. tilhugger Sten i regelmæssige Former.

Autoriteter, lat., Myndigheder.

risikere, lat., udsætte sig for.

fair play, eng., = ærligt Spil.

IV.

Coupé, fr., egl. et afskaaret Stykke af en Vogn, en Afdeling af en Jernbanevogn.

restaurere, lat., istandsætte.

Rørvig er en lille Sogneby ved Isefjord. Den har Lodseri og er Toldkontrolsted. Ogsaa til Kirken i Rørvig knytter sig det, sikkert ganske uhjemlede, Sagn, at Marsk Stig ligger begravet der.

Hjelm er en lille Ø i Kattegat i Nærheden af Æbeltoft. Marsk Stig satte sig fast paa Øen og plyndrede derfra Landets Kyster. Han døde der 1293. Der findes endnu paa Øen to Voldsteder, men ingen Ruiner.

consterneret, lat., forbavset.

imponeret, lat., overvældet af Forbavselse.

V.

„gøre falsk Stand“ — Forklaringen følger længere henne i Fortællingen.

Mystification, fr., — betyder, at man fører en anden bag Lyset ved at indbilde ham opdigtede Ting.

Ordet er forholdsvis nyt i det franske Sprog, det blev opfundet med særligt Hensyn til den bundforfængelige Digter Poinset († 1769), der troede paa alle de Urimeligheder, man fandt Fornøjelse i at binde ham paa Ærmet, saasom at Kongen af Prøjsen vilde betro ham Opdragelsen af sin ældste Søn, at han var bleven udnævnt til Ludvig XV's Kakkellovsskærm, paa Grund af hvilken Ophøjelse han ugevis stillede sig op af en glohed Kamin for at vænne sig til Varmen.

Færten er Aftryk og Spor af Vildtets Fødder tilige med den vedhængende Lugt, naar Talen er om Hundens Søgen. „At faa Færten af = at komme paa Spor af.

Nonsens, eng. og fr., dum Snak, meningløst Vrøvl.

VI.

Masculin, lat., mandfolkeagtig.

aristokratisk, gr., her = adelig.

Combinationsevne, lat., Evnen til af forskellige Oplysninger at slutte sig til noget, „at stove og lægge sammen“, siger man.

VIII.

Vaabenhuset kaldes Forstuen til en Kirke, fordi Krigerne i gamle Dage satte deres Spyd og Lanser der, inden de gik ind i Kirken.

irriterende, lat., her = drillende.

intelligent, lat., forstandig.

IX.

præsentere, fr., forestille.

ladylike, eng., lady betyder en Frue eller Frøken og anvendes kun i Tiltale til Damer af den højeste engelske Adel. like = lig. ladylike maa altsaa nærmest oversættes ved „fornem“.

Incognito, it., Navns og Stands Fordølgelse.

complimentere, fr., sige Høfligheder.

resolut, fr., beslutsum.

Illusion, fr., falsk Indbildning.

Isøremarked. Isøre kaldtes i den ældre og senere Middelalder den nordøstlige, sandede Del af Odsherred, som begrænses af Isefjordens snævre Indløb mod Vest. Den stærke Strøm skar et dybt Sejløb, og Bølgeslaget opdyngede Sandbunker ved Siden af. Derved dannedes der en god naturlig Havn, som i ældre Tid har spillet en vis Rolle. Efter Danmarks daværende Udstrækning fra Thy til Bleking og fra Eideren til Göta-Elvens Munding, blev Indløbet til Isefjorden et centralt Sted, hvor der var nem Adgang for Skibe, som kom fra Øst og Vest. Naar man altsaa under usædvanlige Forhold skulde samles til et Slags Folketing, søgte man ret naturlig her til. Her blev saaledes Harald Hein og Niels valgt til Konge, men Isøre synes kun at være brugt, naar det ikke paa Forhaand var givet, hvem der skulde være Konge. Isøre har tillige haft Betydning som Flaadestation, Absalon har saaledes ligget her og ventet paa gunstig Vind. Ved Rørvig Kirke, som ligger noget Nordvest for Byen, skal der have ligget en By, Isby eller Isseby, og det er her, man mener, at det gamle Isøreting med tilhørende Marked har været holdt. At Stedet har været stærkt beboet i Oldtiden, ses af de mange Gravhøje paa Nakkeland, den lille Halvø, der skyder ud i Fjorden Syd for Rørvig.

Marinens hemmelige Farvandsmærker er bestemt til under Krigsforhold, naar de almindelige Sømærker (Vager og Koste) ude i Farvandet er indtaget, at vejlede danske Orlogsskibe paa deres Sejlads. Naar der findes særlig mange af disse i Isefjord, kommer det af, at Marinen i Bramsnæsvig, Isefjordens sydligste Del, Syd for Holbæk Fjord og Ourø, har en Torpedo-Station, hvor den øver sig i Indskydning af Torpedoer.

interessant, lat., = underholdende.

X.

potenseret, lat., forstærket.

Caprifolier er Blomster, hvis Navn oversat paa Dansk betyder „Gedebblad“.

Sphinx, gr., er Grækernes og Romernes og alle nyere Forskeres Navn paa en oldægyptisk Figur, sammensat af en Løvekrop og Hovedet af et Menneske eller af en Væder, en Falk eller en Høg. Man kan se et Par Sphinxer i Ny Carlsbergs Glyptotek.

at kure. En Fugl „kurer“ paa sine Æg eller sine Kyllinger, naar den har lagt sig til Ro for at vogte dem.

XII.

polisk — Forvrængning af „politisk“ = snu, listig, snedig, skælmisk.

XIII.

Kanonbaadskrigens og Kapernes Tid er den Tid i det 19. Aarhundredes Begyndelse (1807—14), da vi krigedes med Englænderne og som Følge af vor Flaades Tab i 1807 var indskrænket til næsten udelukkende at føre Kampen dels med smaa Kanonbaade, dels med privat udrustede Kaperskibe.

garderet, fr., i Sikkerhed.

Menneskenes Børn

(Skrevet 1891)

pluskæbet, af Plattysk = ophovnet, opsvulmet i Kæberne.

Sct., lat., Forkortelse af sanctus = hellig.

storpaaendes er sikkert et Ord, der skylder Forfatteren sin Tilblivelse.

paaskøns = værdsættende, undersøgende.

kreper af, lat. ital., egl. at knage og briste, senere: at dø; man anvender dog mest Ordet om Dyr, det er ikke smagfuldt at anvende det om Menneskers

Død. I overført Betydning kan det anvendes om at ærgre: „det kreperer mig“.

den giver jeg syv Traad i en Hose maa betyde: giver en god Dag; Ordets Oprindelse er ukendt.

Spindemøster: tidligere var det navnlig blandt ældre Kvinder en yndet Beskæftigelse at spinde paa Rok.

Simle af mtysk semele = fint Hvedemel = Bagværk af Hvedemel.

Miskundhed = Barmhjertighed.

Horizont, gr., = Synsgrænsen.

Ørneflugt

(Skrevet 1891)

burlesk, it., af burlare: le, spøge. burra Narrestreg = snurrig, naragtig.

Æteren, gr., egl. den høje, reneste Luft; her = Himmelfrummet.

kaotisk, gr., af Kaos egl. Gab, Kløft, det umaalige tomme Rum, Afgrund, Elementernes Sammenblanding før Skabelsen, noget forvirret, en uordentlig Dynge eller Masse. Kaotisk = forvirret, uordentlig, regellos.

Den kloge Mand

(Skrevet 1891)

Leipziger-Messe. — Messe betyder et Marked i stor Stil, hvilket oprindeligt stammer fra, at Sammenstrømningen ved de kirkelige Messer nødvendiggjorde Udsalget af alskens Livsfornødenheder. De største af denne Art Messer holdtes i gamle Dage i Leipzig og Frankfurt. — Messe er forøvrigt i katolske Kirker Navnet paa forskellige Fester, særlig til Minde om noget (Eks.: Sjælemesse, Mariamesse og Kyndel-

messe eller misse, det sidste af oldn. kyndill — en Kerte; Festen fejredes paa Mariæ Renselsesfest d. 2. Februar, hvor der indviedes og ombares Kirkelys). Den kirkelige Messe har Navn af Begyndelsen af en gammel latinsk Sang: Missa est ecclesia 3: Forsamlingen er hævet.

Logi, fr. logis, egl. Bolig for enlige Personer, Herberge, Husly.

Smøge, i Slægt med Smug eller smyge: en snæver Gade eller Gyde.

Vadsæk kommer muligvis af tysk: die Wat, Klæde.

Prins af lat. princeps: Høvding, Fyrste.

Gemalinde, ty. = Ægtefælle.

Kældersvend = en Svend, der passer Vinkælderen.

Mosjö — Fordrejelse af fr. monsieur = min Herre.

imponere, lat., — gøre Indtryk, indgyde Ærefrygt.

Karosse, fr., = Stads- eller Pragtvoغن.

Lakaj: Ordet kommer rimeligvis af et arabisk Tilægsord, der betyder: knyttet til.

Tribune, fr., en ophøjet Stol eller Plads i en Forsamling.

Guirlande, fr. Blomsterlænke, Slyngkrans, som oftest bueformet ophængt.

passere, fr. = færdes.

Molbofolk — Indbyggerne paa Mols har — sikkert med Uret — Skyld for at være særlig enfoldige.

Intelligens, lat., — Forstands- og Erkendelses-Evne.

vindig — opblæst.

Akseltorv — en Aksel er et gl. d. Ord for Hjul, senere for hele Vognen, et Akseltorv altsaa det Torv, hvor Vognene, der bragte Salgsvarer til Byen, holdt.

Altan, it. altana — noget, der ligger højt: en aaben Udbygning paa et Hus' øvre Stokværk med Adgang indefra.

Læderchacot. Chacot ungarsk Ord, egl. Czako = en Felthue for Soldater.

Pompons, fr., en Dusk paa en Soldaterhat.

Magistrat, lat., = Øvrighed.

Kalvekrös af ty. Kalbgekröse egl. krusede Smaatarme hos en Kalv, Betegnelse for en kruset Bryststrimmel paa en Mandsskjorte.

Pergamentsruller. Pergament er et til Skrivning beredt Skind, som har Navn af Staden Pergamus i Asien, hvor det oprindeligt fremstilledes.

Laugsfaner. — Laug (Lav) er Foreninger af Haandværkere. De kendes allerede i Middelalderen, og indtil 1857 var det her hjemme en Tvangssag at være Medlem af dem. Man sikrede derved fagdannede Haandværkere Eneret i deres Haandtering. I Danmark opstod Lavene i det 14. Aarhundrede. For at optages maatte man oprindeligt kun betale Penge og traktere, men senere tillige aflægge Fagprøve efter en bestemt Læretid.

populær, lat., = folkelig, afholdt, yndet af de bredere Lag.

paradere, fr., = vise sig i fuld Stads og prægtigt Optog.

Majestæt, lat, Højhed, Magt, Værdighed. majestætisk: pragtfuld, ophøjet, værdig.

risikere af ital. risico — Vovestykke, Fare = vove.

Honoratiores, lat., = et Lands ansete Folk, Standspersoner.

Procession, lat., = Optog.

Kareth af lat. carrus, Vogn = en firhjulet Stadsvogn med Trinbrædt for en Tjener bag paa.

Ornat, lat., = Højtidsskrud, Præstekjole.

Sodoma — den betydeligste af de to i 1ste Mosebog 19 omtalte i Siddunsdalen beliggende Byer, som Herren lagde øde paa Grund af deres ugudelige Indbygges Levned.

bombardere fr. af bombarde — et Stenstykke, en Stenkanon, der brugtes i gamle Dage til at udskyde store Stene med (før Krudtets Opfindelse), at bombardere bruges i overført Betydning om at bestorme en med Anmodninger e. l.

Orkester, gr., egl. Danseplads, den Plads i en Dansesal, hvor Musikken sidder, senere, alle de Tonekunstnere, der udfører et Musikstykke.

Princip, lat., egl. Begyndelse, — Aarsag, Grundregel.

konstatere, lat., godtgøre, stadfæste.

Morgenstjerne er et af de ældste og almindeligste Vaaben for Fodfolket. Det var let at forfærdige og bruge, oprindelig var det en Trækølle, hvor der i den ene Ende var indslaaet smedede Spiger. Det brugtes allerede i Oldtiden, men mest i Middelalderens Bondekrige, langt ned i Tiden brugte Vægterne i København Morgenstjerner af særlig Form: en spigret Kugle paa en lang Stang.

Haiduk er oprindelig Navn paa magyarske, serbiske og vallakkiske Skarer, der søgte Tilflugt for Tyrkerne i Ungarns Skove og herfra drev Røveri mod deres Fjender, men Navnet overførtes senere paa det ungarske Fodfolk og i det attende Aarhundrede paa de ungarske Øvrighedspersoners og Stormænds Drabanter og Lakajer. Senere anvendtes saavel disses Dragt som Navnet paa Tjenere ved Hofferne i Tyskland og Danmark.

Karmen, oldn., egl. Indfatning, senere i overført Betydning: Vogn, Karet.

Konkurrent, lat., Medbejler.

Dansklærerforeningens

Skoleudgaver af danske Forfattere.

Förste Række (for Gymnasiet).

- LUDVIG HOLBERG: Det lykkelige Skibbrud. Ved *C. Dorph*. 25 Øre.
Fru T. C. GYLLEMBOURG-EHRENSVÄRD: Ekstremerne. Novelle.
Ved *Axel Sörensen*. 75 Øre. (Ib. 1.25).
- J. L. HEIBERG: Recensenten og Dyret. Vaudeville. Ved *F. Christensen*. (Ib. 0.75). — Udsolgt heftet. Ny Udgave sammen med „Nej“ 50 Øre, indb. 1 Kr.
- CHRISTIAN WINTHER: Hjortens Flugt. Ved *Verner Dahlerup*. (Udsolgt). Ny Udg. 2.00, ib. 3.50.
- JOHAN HERMANN WESSEL: Kærlighed uden Strömper. Sörgespil i fem Optog. Tredie, helt omarbejdede Udgave ved *Axel Sörensen*. 75 Øre.
- J. L. HEIBERG: Syvsoverdag. Romantisk Komædie i 3 Akter. Ved *F. Christensen*. Udsolgt. Ny Udgave 50 Øre, indb. 1 Kr.
- B. S. INGEMANN: Holger Danske. Et Digt i fem Sangkredse. Med Forfatterens Portræt. Ved *Kr. Nyrop*. 50 Øre.
- FR. PALUDAN-MÜLLER: To Digte. (Abels Død. — Benedikt fra Nursia). Med Forf. Portræt. Ved *H. Trier*. 2den Udg. 60 Øre.
- JOHANNES EVALD: Fiskerne. Et Syngespil i tre Handlinger. Med Forfatterens Portræt. Ved *I. Falbe-Hansen*. 2den Udg. 60 Øre.
- B. S. INGEMANN: Reinald Underbarnet, et lyrisk dramatisk Digt i tre Eventyr. Ved *F. Rönning*. 50 Øre.
- C. HAUCH: Tycho Brahes Ungdom. Drama i tre Akter. Med Forfatterens Portræt. Ved *Axel Sörensen*. 50 Øre.
- L. HOLBERG: Den pantsatte Bondedreng. Ved *Knud Bokkenheuser*. 50 Øre.
- FORTÆLLENDE DIGTE fra Oplysningens Tidsalder. Ved *Axel Sörensen*. 60 Øre.
- J. P. JACOBSEN i Udvalg. Ved *H. Bæk*. 50 Øre.
- FR. PALUDAN-MÜLLER: Udvalgte fortællende Digtninge. Ved *Knud Bokkenheuser*. 50 Øre.
- L. HOLBERG: Jeppe paa Bjerget. Ved *K. Bokkenheuser*. 50 Øre.
- J. L. HEIBERG: En Sjæl efter Døden. Ved *Alfred Ipsen*. 2den Udg. 60 Øre.
- LUDVIG HOLBERG: Maskaraden. Ved *Knud Bokkenheuser*. 60 Øre.

A. OEHLENSCHLÄGER: St. Hans Aften Spil. Ved *Sv. Gundel*. 60 Øre.
O. Schlichtkrull: Studier over HOSTRUPS Genboerne. 1 Kr. 25 Øre.

DANSKE FOLKEVISER i Udvalg ved *Axel Olrik*. Under Medvirkning af *Ida Falbe-Hansen*. Udg. for „Dansk lærerforening“. 1ste Samling. 2den Udgave. 1 Kr. 50 Øre, indb. 2 Kr. 35 Øre. 2den Samling. 85 Øre, indb. 1 Kr. 50 Øre.

Anden Række (for Mellemskolen).

B. S. INGEMANNS LEVNEDSBOG. Ved *Axel Sørensen*. 50 Øre.
H. P. HOLST: Den lille Hornblæser. Ved *K. Bokkenheuser*. 50 Øre.
H. HERTZ: Sparekassen. Ved *F. Christensen*. 2den Udg. 65 Øre.
H. C. ANDERSEN og CARL EWALD: Udvalgte Eventyr. Ved *Marie Fratz*. 50 Øre.
CHR. WINTHER: Udvalgte fortællende Digte. Ved *A. Ipsen*. 50 Øre.
H. C. ANDERSEN: Mit Livs Eventyr. Ved *Axel Sørensen*. 50 Øre.
M. GOLDSCHMIDT: Udvalgte Arbejder. Ved *Knud Bokkenheuser*. 2det Opl. 50 Øre.
HOLGER DRACHMANN: Udvalgte Arbejder. Ved *Knud Bokkenheuser*. 50 Øre.
FOLKELIGE FOREDRAG af forskellige Forfattere. Ved *Axel Sørensen*. 60 Øre.
S. SCHANDORPH, S. BAUDITZ og H. PONTOPPIDAN: Smaa fortællinger. Ved *Knud Bokkenheuser*.
CHR. RICHARDT: Udv. fortællende Digte. Ved *Alfr. Ipsen*.
H. C. ANDERSEN: Rejseskildringer. Ved *Marie Smith*.

Opgaver til Danske Stile

udgivne af Dansk lærerforening:

- I. (for Elever fra 8—10 Aar) ved *Margrethe Lange* og *Marie Smith*. 1905. 1 Kr. 75 Øre.
 - II. 1. Hefte (for Elever fra 10—12 Aar), 1 Kr. 25 Øre. 2. Hefte (for Elever fra 12—13 Aar), 1 Kr. 3. Hefte (for Elever fra 13—14 Aar) ved *Fr. Thomassen*. 1904. 1 Kr. 25 Øre.
 - III. (for Elever fra 13—16 Aar) ved *F. Christensen* og *Torben Lundbeck*. 1901. 50 Øre.
 - IV. (for Elever over 16 Aar) ved *B. T. Dahl*. 1898. 1 Kr. 25 Øre.
-

DANSKLÆRERFORENINGEN 1885—1910. Mindeskrift ved *Axel Sørensen*.

